Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 75

Ljubljana, četrtek 2. aprila 1942-XX

Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 12.—, za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Il successo di un nucleo esplorante

Un groso piroscafo nemico affondate nel Mediteraneo Orientale e un incrociatore danneggiato

Il Quartiere Generale delle Forze armate comunica in data di primo aprile 1942-XX il seguente bollettino di guerra Nr. 669:

Un nostro nucleo esplorante, scontratosi ad Oriente di Mechili con reparti corazzati appoggiati da artiglieria, ha impegnato combattimento con successo. L'avversario ha perduto alcuni mezzi blindati, l'equipaggio di uno di questi comprendente un Ufficiale, è stato catturato.

Cacciatori tedeschi hanno abbattuto due »Curtiss« nel cielo di Martuba.

In un riuscito attacco ad un convoglio nel Mediterraneo Orientale nostri aero-siluranti affondavano un grosso piroscafo.

Un nostro sommergibile rientrato alla base, ha confermato di avere silurato nel Mediterraneo Orientale e sicuramente danneggiato un incrociatore nella giornata del 23 Marzo (azione citata nel Bollettino 661).

Gli aero-siluranti che hanno attaccato il convoglio nel Mediterraneo Orientale affondando un piroscafo, erano condotti dai seguenti piloti: Tenente Colonnello Muti Ettore, Maggiore Mocci Paolo, Sottotenente Gionni Durato, Maresciallo Giannini Ulderico.

Uspeh izvidniške skupine

Velik sovražni parnik v vzhodnem Sredozemlju potopljen in neka križarka poškodovana

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 1. aprila naslednje 669. vojno poročilo:

Naša izvidniška skupina, ki se je vzhodno od Mekilija spopadla s sovražnimi oklopnimi oddelki, ki jih je podpiralo topništvo, je bitko z uspehom zaključila. Sovražnik je izgubil nekaj oklopnih vozil, medtem ko je bila zajeta posadka enega izmed njih z oficirji.

Nemški lovci so v zraku nad Martubo sestrelili dve letali tipa Curtiss.

V posrečenem napadu na neki konvoj v vzhodnem Sredozemlju so naša torpedna letala potopila velik parnik.

Neka naša podmornica, ki se je vrnila v oporišče, je potrdila, da je v vzhodnem Sredozemlju torpedirala in gotovo poškodovala 23. t. m. sovražno križarko (O njeni akciji je bilo govora v poročilu št. 661).

Torpedna letala, ki so napadla konvoj v vzhodnem Sredozemlju in pri tem potopila sovražni parnik, so bila pod poveljstvom pilotov: podpolkovnika Mutija Ettora, majorja Moccija Pavla, podporočnika Gionnija in maršala Giannlnija Ulderika.

Premoč italijanskih pomorskih sil

Budimpešta, 1. apr. s. »Pester Lloyd« poveličuje disciplino italijanskega naroda, ki se je kompaktno združil okoli Duceja. Vojna proti Veliki Britaniji postaja vedno bolj odločilna. Italijanske letalske in pomorske sile so si pridobile popolno nadvlado v zraku in na morju, izvajajoč najučinkovitejše nadzorstvo v Sredozemlju. Italijanske letalsko-pomorske sile v sodelovanju z nemškimi uničujejo vse britanske konvoje, medtem ko italijanski konvoji v odlični spremljavi in z dobro zaščito letalstva redno prihajajo na svoje cilje. Velike izgube vojnega bodovja ne dopuščajo angleški admiraliteti, da bi svoje preostale edinice lahko poslala na drugo morja. Članek se zaključuje z ugotovitvijo, da tvorita danes italijanska vojska in italijanski narod en sam graniten blok, ki je najboljše jamstvo bližnje zmage.

Nemško vojno poročilo

Lep uspeh italijanskih lovskih letal na vzhodnem bojišču

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. aprila. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je oojavilo danes naslednje poročilo:

Na doneškem področju so bili razbiti ponovni napadi močnih sovražnikovih sil.

Tudi v srednjem in severnem odseku fronte so bili v hudih bojih odbiti sovražnikovi napadi. Pri lastnem napadu na področju severnovzhodno od Orla so pognale čete neke motorizirane pehotne divizije sovražnika z njegovih postojank, zajele več sto njegovih vojakov in zaplenile 7 topov, kakor tudi 65 metalcev granat in strojnic.

Italijanski lovci so napadli v južnem delu vzhodne fronte oddelek sovražnikovih lovcev, ki je bil v premoči, in so brez lastnih izgub sestrelili z gotovostjo 12 sovjetskih letal, bržkone pa še nadaljnji dve.

V tedne dolgih najhujših obrambnih bojih sta zgornjebavarska 97. lahka pehotna divizija in brandenburška 257. pehotna divizija odbili mnogoštevilne napade sovražnikovih sil, ki so bile v premoči in so jih podpirali oklopni vozovi. Sovjetskim četam sta prizadeli hude izgube ljudi in vojnin potrebščin.

V severni Afriki je bil odbit sunek angleških izvidniških sil. Uspešni letalski napadi so bili usmerjeni proti letališčem v Marmariki in na egiptskem obalnem področju. Puščavska železnica je bila bombardirana z dobrim uspehom.

Na otoku Malti so bile podnevi in ponoči bombardirane mestne ladjedelnice in pristanišče podmornic v La Valletti, kakor tudi angleška letališča. V spopadih v zraku so sestrelili nemški lovci dve sovražnikovi letali.

Ob angleški južni obal iso poškodovala nemška lovska letala z bombami večjo trgovsko ladjo.

Včeraj in v pretekli noči so podvzela nekatera angleška letala vznemirjevalne polete nad zapadno Nemčijo. Posamezne odvržene bombe so povzročile le majhno gmotno škodo in je le nekaj žrtev med ljudmi.

Nemški listi o pomorskem poročniku Endrassu

Berlin, 1. apr. s. Vsi včerajšnji popoldanski listi so objavili fotografije in življenjepisne podatke pomorskega poročnika Endrassa, ki se po včerajšnjem uradnem poročilu ni vrnil s svoje plovbe proti sovražniku. O tem poročniku je bilo prvič govora o priliki znane drzne in zmagovite nemške akcije proti britanskemu oporišču Scapaflow, katere se je udeležil na krovu podmornice pod poveljstvom drugega hrabrega poročnika Priena, ki je prav tako padel na polju časti. Tedaj je bil Endrass odlikovan z železnim križem I. razreda. Leto kasneje je Endrass postal poveljnik podmornice v priznanje za uspehe, ki jih je dosegel s potopitvijo nič manj kakor 100.000 ton sovražnega brodovja, med katerim sta bili tudi dve pomožni križarki. Endrass je bil tedaj odlikovan z viteškim križem, junija l. 1941. pa ga je Hitler odlikoval s hrastovim listom s križcem, ker je s svojo podmornico potopil nadaljnjih 200.000 ton sovražnega brodovja.

500 milijonov za povračilo vojne škode na Finskem

Helsinki, 1. aprila s. Predsednik finske vlade Rangell je predložil parlamentu osnutek zakona za odobritev 500 milijonov finskih mark za povračilo vojne škode. Predsednik je ob tej priliki izjavil, da predstavlja ta znesek največji napor Finske v sedanjem trenutku. Obenem je opozoril na veliko nevarnost inflacije, ki bi pretila državi, ako bi vlada pokazala preveliko velikodušnost v finančnih zadevah.

Ogromen angleški primanjkljaj

Rim, 1. apr s. Iz vesi, ki prihajajo iz Velike Britanije je mogoče razbrati, da so znašali davčni prejemki v finančnem letu, ki se je zaključilo 30. marca t. l., 2074 milijonov funtov, medtem ko so vojni stroški v istem razdobju narasli na 4776 milijonov, tako da znaša lanski primanjkljaj Anglije 2702 milijona funtov.

Panika med letalskim alarmom v Aleksandriji

Ankara, 1 apr s. Doznava se iz Aleksandrije v Egiptu da je preteklo nedeljo med letalskim alarmom ko ni bila vržena nobena bomba, okoli 10.000 oseb vdrlo v neko zaklonišče, zgrajeno za komaj 100 oseb. Štiri osebe so se zadušile, več drugih pa je padlo v nezavest in kasneje umrlo.

Program madžarske vlade

Budimpešta, 1 apr. s. Državni tajnik v pravosodnem ministrstvu Antal, ki je govoril na zborovanju transilvanske stranke, je izjavil, da namerava madžarska vlada izvršiti svoječasno napovedani program generala Gömbösa tako v notranji kakor v zunanji politiki. V notranji politiki se želi čim dalje bolj približati narodu in pokazati razumevanje za njegove potrebe zlasti v pogledu socialne pravičnosti, v zunanji politiki pa želi tesno sodelovanje z velesilami osi v boroi proti anglosaški plutokraciji, povezani z mednarodnim židovstvom.

Ženske v angleški vojaški službi

Stockholm, 1. aprila s. Kakor poroča londonski dopisnik švedskega lista »Svenska Dagbladed«, vežba sedaj britanska vlada močne ženske oddelke za službo pri žarometih v protiletalski obrambi, ki bo v najkrajšem času v celoti prepuščena ženam, ker od dne do dne bolj naraščajo zahteve britanskega vrhovnega poveljstva po osvoboditvi čim večjega števila vojakov, ki bodo morali izpolniti vrzeli na posameznih bojiščih.

Obnovite naročnino!

Letalski napadi na avstralska oporišča

Velika opustošenja v Port Darwinu in Moresbyju

Tokio, 1. apr. (Domei). Japonski glavni stan je v sredo ob 16.30 lokalnega časa objavil naslednje poročilo o obširnih akcijah japonskega letalstva na oporiščih, ki obvladujejo Avstralijo:

Oddelki japonskega mornariškega letalstva so 30. marca izvršile uničujoč napad na luko Port Darwin, kjer so na tamkajšnjem letališču uničile vojaške naprave. Japonska bojna letala, ki so spremljala bombnike, so sestrelila 9 sovražnikovih letal, ki so se z njimi spopadla v zraku.

Nadalje pravi komunike, da je druga skupina japonskih mornariških letal, ki je napadla Port Darwin, 28. marca sestrelila v letalskih spopadih 4 izmed 7 ameriških letal, ki so japonskim letalom skušala preprečiti napad. Pri tej priliki je bila povzročena tudi velika škoda na vojaških zgradbah in 3 sovražnikova letala, ki so bila v njih skrita, so bila zažgana.

Ko so japonska mornariška letala v dneh med 24. in 28. marcem izvršila vrsto letalskih napadov na Port Moresby, je bilo sestreljenih 6 sovražnih letal in so bila povzročena velika uničenja na tamkajšnjem letališču, v vojaških lopah in med baterijami sovražnikovega protiletalskega topništva.

Šanghaj, 1. apr. d. Japonsko letalstvo je v ponedeljek in torek zopet napadlo luki Port Darwin in Port Moresby. Kakor javlja avstralsko poročilo iz Melbourna, so japonski bombniki v torek zvečer z manjšimi silami preleteli Port Darwin in metali bombe na razne cilje. Avstralsko poročilo trdi, da ni bila povzročena škoda in da ni bilo človeških žrtev.

Napad na japonsko bolniško ladjo

Tokio, 1. apr. (Domei). Uradno je bilo objavljeno, da je britansko bombniško letalo tipa Lockhead v bližini otoka Timorja 26. marca napadlo japonsko bolniško ladjo »Asahi Maru«. Čeprav je britanski bombnik naletel na japonsko bolniško ladjo podnevi in je bila ladja jasno označena z velikimi znaki Rdečega križa ter je plula brez slehernega spremstva, je pričelo britansko letalo japonsko ladjo obstpati z bombami. K sreči so bile britanske bombe tako slabo merjene, da jih je pet padlo v morje približno 90 m za ladijsko krmo.

Normalno življenje na Andamanskih otokih

Tokio, 1. apr. (Domei). Na Andamanske otoke, ki so jih japonske čete zasedle pred tednom dni, se počasi vrača povsem normalno življenje. Na vsem otočju je japonskim vojaškim oblastem naglo uspelo vzpostaviti red in mir. Kot enega glavnih činiteljev, da se je Andamansko otočje lahko tako naglo povrnilo v normalno stanje, je treba omeniti redek primer razumnega stališča, ki ga je napram japonskim oblastem zavzel guverner te angleške kolonije, ki po odhodu britanskih čet ni dovolil običajnega uničenja vseh za življenje potrebnih naprav, delavnic, vodnih zgradb, električnih central, kakor tudi ne električne centrale in radijske postaje v luki Port Blair, čeprav je prejel tak ukaz od britanskih vojaških oblasti. Britanski guverner je izjavil, da ni mogel prevzeti odgovornosti za ogražanje življenja in imetja domačinskega prebivalstva, ki je ostalo popolnoma brez zaščite po odhodu britanskih čet in ki bi ostalo brez najnujnejših sredstev za življenje, ako bi bil izpolnjen ukaz britanskih oblasti za popolno uničenje vseh naprav na otoku.

Avstralski obrambni ukrepi

Bangkok, 1. aprila s. Avstralski vojni kabinet je izdal svarilo prebivalstvu, v katerem pravi med drugim, da bo Avstralija ali zmagala ali pa bo avstralski narod uničen. Vlada je odobrila osnutek zakona o reorganizaciji oboroženih sil in je potrdila obenem imenovanje 9 novih generalov. Vojni kabinet je nadalje skupno z avstralskim kabinetom prevzel obveznost, da se ne bo mešal v posle vrhovnega poveljnika generala Mac Arthurja v pogledu vrhovnega vodstva vojne na južnovzhodnem Pacifiku.

Casei odpotoval iz Washingtona

Šanghaj, 1. apr. d. Avstralski min. predsednik John Curtin je včeraj izjavil, da je v torek opolnoči definitivno odpotoval s svojega službenega mesta bivši avstralski poslanik v Washingtonu Richard d' Casei. V zvezi s tem pripominja vest iz Melbourna, da je bil Casei nedavno imenovan za zastopnika britanske vojne vlade na Srednjem vzhodu namesto Lyttletona, ki je imel svoj sedež v Kairu.

Negotova usoda Crippsovih predlogov

Beunos Aires, 1. aprila s. Kakor se doznava iz ameriškega, običajno dobro poučenega vira, preti indijskemu načrtu Velike Britanije nevarnost, da sploh propade. Najpomembnejša indijska stranka je kongresna stranska, katere predsednik je Kaujana Kazan, njen duhovni vodja pa Gandhi, tretji vplivni šef stranke, ki povezuje vse frakcije brez razlike, pa je Hindujec Javahrl Pandik Nehru. Ti trije šefi kongresne stranke so predložili izvršnemu odboru kongresa svoje kritične pripombe iz katerih je razvidno, da se Gandhi upira načrtu predvsem zaradi tega ker zahteva aktivno udeležbo Indijcev v tej vojni. Drugi šef stranke je predlogu nasproten ker ne dopušča muslimanskim manjšinam, da ostanejo izven novega dominijona, medtem ko položaj Nehruja še ni jasen, vendar pa se zdi, da je naklonjen pogajanjem o svojih protipredlogih. V splošnem je izvršilni odbor za odklonitev načrta, ki po Crippsovi izjavi pomeni poslednjo angleško ponudbo Indiji v tem trenutku.

Stockholm, 1. aprila s. Iz angleškega vira se doznava, da so zastopniki indijske stranke Sikhs, ki šteje okoli 4.5 milijona Indijcev, izrekli proti Crippsovim predlogom in britanskega zastopnika o tem tudi obvestili.

Buenos Aires, 1. aprila s. Govoreč o delu in nalogah pacifiškega vojnega sveta je Roosevelt izjavil, da Indija ni njegova članica zato, ker ne spada na pacifiško področje.

Izmišljena vest o smrti Boseja

Berlin, 1. apr. s. Zlagana vest o smrti nacionalističnega indijskega voditelja Kandre Boseja, ki jo je razširila angleška agencija Reuter, je predmet ostrih komentarjev v tukajšnjih listih, ki opozarjajo na angleško razdraženost zaradi Bosejeve poslanice Staffordu Crippsu, zaradi česar so si Angleži izmislili vest o njegovi smrti. Brzkone si to smrt želijo. Angleška agencija je v ta namen izkoristila znani letalski incident na progi Bangkok—Tokio, pri katerem so našli smrt nekateri člani indijskega nacionalističnega odbora v Taju, med katerimi pa seveda ni bilo Boseja. Danes je neka neznana radijska postaja demantirala to vest in obenem sporočila, da bo Bose danes v dokaz, da je živ, govoril svojim indijskim rojakom.

Kitajski budisti za sodelovanje z Japonci

Peking, 1. apr. d. Predsednik severnokitajskega sveta v političnem uradu v Pekingu, Vangitang, je objavil, da je ena največjih verskih skupin na Kitajskem sklenila opustiti svoje dosedanje stališče in pričeti sodelovanje z Japonsko. Gre za veliko budistično organizacijo Tung Yuan Hui, v kateri je nad 10.000 svečenikov, v več kot 5000 budhističnih temeljev v severni Kitajski. Vangitang, ki opravlja tudi posle podpredsednika te budistične verske organizacije, je o priliki spominske proslave za padle vojake izjavil, da so budisti v severni Kitajski sklenili aktivno sodelovati pri razvoju nove vzhodne Azije in pomagati pri reševanju kitajskega ljudstva iz nevarnosti komunizma.

Ugoden odmev sodelovanja Japonske z Vatikanom

Šanghaj, 1. apr. s. Vsi tukajšnji listi so dali viden poudarek poročilu o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov med Vatikanom in Japonsko. Dogodek je posebnega pomena prav v sedanjem političnem položaju, ko si je Japonska s svojimi velikimi zmagami pridobila nadzorstvo nad velikim številom katoliškega prebivalstva. Vzpostavitev diplomatskih odnosov z Vatikanom najbolj zgovorno izpričuje namero Tokija, da uveljavi popolno objektivnost in strpnost v pogledu svojih katoliških podložnikov. Odločitev Vatikana je razen tega hud udarec za anglosaške manevre, ki so skušali dokazati duhovno nespravljivost med Vatikanom in Japonsko.

Utvare in zmote ameriške javnosti

Ugotovitve newyorškega lista o ameriških in angleških porazih na Pacifiku

Lizbona, 1. apr. d. Med številnimi ostrimi kritikami, ki jih zadnji čas objavljajo ameriški listi glede neresnosti, s katero gleda na vojno ameriška javnost, je posebno značilen članek, ki ga je objavil vojaški strokovnjak lista »Ney York Times«. Pisec tega članka analizira napake v duhovni osnovi, s katere gleda ameriška javnost na vojno, ter prihaja do naslednjih zaključkov:

Prav v duhovnem pogledu je bila ameriška javnost na vojno najslabše pripravljena. Med bistvenimi prevarami, pod katerimi trpi prebivalstvo Zedinjenih držav, je mnenje, da se revolucije, ki so preosnovale Evropo, nič ne tičejo Zedinjenih držav ter prepričanje, da je defenziva v moderni vojni močnejša kakor ofenziva. Prav tako varljivo je prepričanje ameriške javnosti, da je Japonska slaba in da so obrambne trdnjave zaveznikov kakor Scapa Flow, Maginotova linija, Singapur in Pearl Harbour nezavzetne postojanke. Rezultat teh težkih zmot je dejstvo, da doživljajo Zedinjene države in zavezniki povsod na svetu poraze oziroma vsaj brezupne obkolitve. Tako kažejo Filipini, Malajski polotok, Kitajska, Birma in Avstralija na pacifiškem prostoru in ne nazadnje porazi na Atlantskem oceanu, kjer nemške podmornice ne potapljajo le ameriškega brodovja, marveč pročirajo tudi že skozi najzunajnejše obrambne naprave Panamskega prekopa.

Navzlic tem strašnim lekcijam, ki jih prejemajo Zedinjene države in azvezniki, nadaljuje avtor članka v »New York Timesu«, — pa je v Zedinjenih državah še vedno mnogo iluzijonistov ne le v širokih krogih prebivalstva, marveč tudi med vodilnimi vojaškimi osebnostmi. Ena izmed iluzij, na katerih trpe ti ljudje, je utvara, da so Zedinjene države najmočnejša država na svetu, ki vojno ne morejo izgubiti, marveč jo lahko celo dobe, toda s starimi častniki, ki se še vedno trdovratno oklepajo klasičnih obrambnih načel, vojne, kakor je sedanja, ni mogoče dobiti. Zelo nevarna iluzija je nadalje tudi sedanja politika v poročevalski službi, ki obsipa Američane z optimističnimi vojnimi poročili, ki zavajajo prijatelja kakor nasprotnika.

Avstralija za zaveznike ni življenjsko važna, ugotavlja nato pisec »New York Timesa«, marveč se lahko smatra kot vnanja postojanka, ki jo je mogoče izgubiti; ne da bi bila s tem izgubljena tudi vojna. Za strategijo na Pacifiku Avstralijain Nova Zelandija zaradi ogromne oddaljenosti 8000 milj nista življenjsko važni za zaveznike, trdi vojaški strokovnjak »New York Timesa« v nasprotju s še nedavnim striktnim zatrjevanjem z ameriške in angleške strani, da se bosta ti dve deželi zaradi svoje važnosti za vsako ceno branili. Havajsko otočje, Kitajska, Birma, Indija, Aljaska in Aleuti, kakor tudi sovjetska ozemlja so po mnenju omenjenega avtorja ona oporišča, ki so po padcu iSngapura in Surabaje danes najbolj dragocena. Tu se avtor zopet vrača na Sovjetsko zvezo, ki predstavja za vse zaveznike poslednjo iskrico nade in zagotavlja, da predstavlja Sovjetska zveza »naše glavno upanje, Velika Britanija pa edino oporišče, s katerega bi bilo mogoče nekega dne napasti zapadno Evropo«.

Na koncu ugotalja pisec v »New York Timesu«: Uspehi, ki so jih dosegli nasprotniki, so tako veliki, vojna prizorišča tako neizmerno prostorna, naše sedanje sile pa tako razcepljene in udejstvovanje naših sil v prekomorskih deželah zaradi pomanjkanja ladijske tonaže tako težavno da ne smemo upati, da bi mogli obdržati vse, kar imamo.

Pisec zaključuje: Zelo razširjeno zanimanje ameriške javnosti za Avstralijo nam ne sme spačiti podobe sedanjega sveta v vojni.

Ameriški državni dolg

Lizbona, 1. aprila, d Iz Washingtona javljajo, da je ameriški predsednik Roosevelt podpisal zakon, s katerim se omejuje obseg državnega dolga Zedinjenih držav in sicer od sedanjih 65 milijard dolarjev na maksimalno 125 milijard dolarjev.

Ogromen porast uradništva v Ameriki

Stockholm, 1. aprila. d. Ogromen upravni aparat Zedinjenih držav, ki predstavlja silno obremenitev za ameriške finance, se najjasnejše zrcali v ameriški statistiki, ki kaže, da je v vladnih uradih samo v Washingtonu trenutno zaposlenih približno četrt milijona civilnih uraonikov. Londonski list »Daily Herald«, glasilo angleške laburistične stranke, ugotavlja, da je bilo v Washingtonu uradnikov l. 1917, ko je Amerika stopila v svetovno vojno, samo 38.000.

Ponesrečena racijonalizacija

Buenos Aires, 1. apr. s. »New York Post« obtožuje ameriško vlado, da se je zelo klavrno izteklo dosedanje njeno prizadevanje za racijonalizacijo raznih proizvodov v Zedinjenih državah. Čas je, piše list, da bi vlada enkrat za vselej prenehala s takšnimi bedastočanni, kakršno predstavlja n. pr. omejitev prodaje brivnih klinic, ki jih v prodajalnah sploh ni mogoče dobiti, čeprav je vlada obljubila prebivalstvu, da bodo na razpolago po ena klina na osebo na teden. Ako že vlada sama ni sposobna izvršiti racionalizacije nekaterih predmetov, potem naj poišče zglede v državah osi, ki so znale v najkrajšem času izvesti zadevno organizacijo. b pp

Prepoved ženitev v ameriški vojski

Stockholm, 1. aprila, d. Ker se naglo množi število zakonov med ameriškimi vojaki v posadkah Severne Irske, nameravajo ameriške vojaške oblasti izdati v kratkem odlok, ki naj omeji ženitve med ameriškim vojaštvom in dekleti Severne Irske. Kakor javljajo iz Washingtona, bo prepovedano ameriškim vojakom in častnikom ženiti se, dokler aktivno služijo v armadi.

Daskalov o nalogah bolgarskega naroda

Sofija, 1. apr. d. Bolgarski vojni minister general Daskalov je imel v mestu Čustendilu v zapadni Bolgariji govor na zborovanju bolgarskih vojaških veteranov. Med drugim je ob tej priliki poudaril, da je danes glavna naloga vseh članov zedinjenega bolgarskega naroda aktivno sodelovanje pri obnovi bolgarske države. Bolgarski narod, je naglasil Daskalov, mora skrbeti ne samo, da ohrani pridobitve iz zadnjih nekaj let, marveč mora z isto energijo in isto brzino, ki jo je pokazal pri dosedanjem ustvarjanju, pokazati tudi pri urejevanju bodoče nove boljše in srečnejše Bolgarije. Bolgarska vojska predstavlja danes bolgarski narod v orožju in zaradi tega mora biti tudi duh, ki jo preveva, duh vsega bolgarskega naroda.

Proces o atentatu na poslanika Papena

Ankara, 1. aprila d. Danes prične sodišče v Ankari razpravljati o poskusnem atentatu na nemškega veleposlanika Papena. V diplomatskih krogih v Ankari pričakujejo potek razprave z največjim zanimanjem, ker sodijo, da bodo ugotovitve sodišča brzkone odkrile v ozadju atentata tudi marsikakega činitelja politične narave.

Washingtonsko varuštvo nad Južno Ameriko

Neizpolnjene obljube Bele hiše

Berlin, 1. aprila s. Medtem ko kažejo Zedinjene države v borbi proti silam trojnega pakta vedno bolj otipljive znake svoje vojaške nepripravljenosti, nadaljuje Roosevelt izvrševanje svojega imperialističnega programa na škodo Južne Amerike. O tem podaja nekaj podrobnosti lizbonski dopisnik lista »Börsenzeitung«. Dejstvo je, da skromne količine orožja, ki ga Zedinjene države pošiljajo v Brazilijo, ne bodo služile neposredno brazilski vojski, temveč samo oddelkom ameriških čet, ki bodo sledili orožju ali ga celo spremljali. Takšnega mnenja je vsaj severnoameriški vojaški ataše v Riu de Janeiru. V važni vojni luki Recite se že vidijo manjše edinice severnoameriškega brodovja, ki imajo po zatrjevanju ameriških listov samih nalogo nadzorstva v teh vodah. Edinice severnoameriškega brodovja nadzirajo tudi trgovske parnike, ki plovejo v Buenos Aires in iz te luke. V Costarici so severni Američani zgradili mogočno letalsko oporišče, da bi branili, kakor sami pravijo, zavezniške ladje pred osnimi podmornicami, ki operirajo na Karibskem morju. Ta in druga dejstva potrjujejo, da hoče Severna Amerika ustvariti nad Južno Ameriko ozračje varuštva. Tako polagoma zore sadovi vseameriške konference v Riu de Janeiru, na kateri je bilo zastopanih 21 republik latinske Amerike. Po mnenju nemškega lista zadevajo vsi ti načrti, čeprav se zde navidezno enostavni in lahko izvedljivi, od dne do dne na večje ovire in težave. O tako zvani obrambi političnih in gospodarskih interesov latinskih republik v Južni Ameriki ni bilo doslej opaziti nič konkretnega in tudi za bodoče ne napovedujejo kaj takega. Nekaj drugega so pač predlogi ob zeleni mizi kake konference in zopet nekaj drugega njihova praktična izvedba. Naj si Roosevelt v tem pogledu še tako prizadeva, povsod mu primanjkuje sredstev, ker njegova industrija in njegova vojska nista kos položaju in Zedinjene države v sedanjih okoliščinah ne morejo izpolniti svečanih obljub, danih na konferenci v Riu de Janeiru glede obrambe Južne Amerike.

Dva parnika potopljena ob ameriški obali

Lizbona, 1. aprila d. Iz Washingtona javljajo, da je bila v ameriškem mornariškem ministrstvu v službenem poročilu objavljena izguba dveh nadaljnjih tovornih parnikov ob vzhodni ameriški obali. Washingtonsko poročilo pravi, da je bila ena izmed potopljenih ladij britanski tovorni parnik srednje tonaže, dočim je bila druga potopljena ladja manjša in last neke ameriške družbe. Obe ladji sta bili torpedirani neposredno ob vzhodni ameriški obali in sta se takoj potopili.

Lizbona, 1. aprila d. Naraščajoča zaskrbljenost v Zedinjenih državah zaradi vedno večjih izgub ameriškega trgovskega brodovja je napotila mornariški odbor ameriškega senata, da je uvedel preiskavo o ten ameriških izgubah na morju. Na pritisk javnosti so bili na ta način ameriški službeni krogi prisiljeni baviti se s tem težkim problemom, ki zmerom bolj ogroža položaj Zedinjenih držav. Mornariški odbor senata je povabil vse vodilne častnike ameriške vojne mornarice skupaj z vrhovnim poveljnikom ameriških pomorskih sil admiralom Ernestom Kingom, naj mornariškemu odboru v posebnih strokovnih poročilih obrazlože ukrepe, ki so jih bili podvzeli proti zmerom razsežnejšim akcijam osnih podmornic.

Lizbona, 1. aprila s. Iz Washingtona poročajo, da je bil admiral King, vrhovni poveljnik ameriške mornarice, pozvan pred pomorsko komisijo senata, da obrazloži ukrepe proti podmorniški vojni sil trojnega pakta, ki je povzročila že velike izgube ameriškemu brodovju.

Stavka mehiških mornarjev

Buenos Aires, 1. aprila. d. Iz Mehike javljajo, da je mehiška vlada zagrozila, da bodo oblasti prevzele pod svoje vodstvo 13 petrolejskih ladij, zasidranih po raznih mehiških lukah, na katerih je izbruhnila stavka mornarjev. Poročilo iz mehiškega glavnega mesta pojasnjuje, da so mornarji na omenjenih petrolejskih ladjah pričeli stavkati, ker so lastniki odklonili zahtevo po zvišanju mezd na dvojno dosedanjo višino. Razen povišanj mezd zahtevajo mornarji tudi še razne druge ugodnosti, za katere se smatrajo upravičeni zaradi izrednih vojnih razmer. Svoje zahteve utemeljujejo stavkujoči mornarji z znatno povečano nevarnostjo, ki preti posadkam ladij pri izvrševanju njihove naporne službe v vojnem času. Mehiška vlada vztraja pri zahtevi po takojšnji prekinitvi stavke in grozi, da bo v nasprotnem primeru petrolejske ladje zasedlo moštvo mehiške vojne mornarice.

Argentinski zunanji minister v Čilu

Santiago, 1. aprila, s. Semkaj je prispel argentinski zunanji minister Ruiz Guinazu, da bi prisostvoval slavnosti prenosa oblasti na novega predsednika čilske republike. Na vprašanje novinarjev o pomenu zadnjih volitev v Argentini, je izjavil, da pomenijo te volitve popoln uspeh vlade in odobritev njene zunanje politike.

Italijanska odlikovanja hrvatskih državnikov

ob proslavi borbenih fašijev

Zagreb, 31. marca. s. Ob proslavi obletnice ustanovitve borbenih fašijev je bil prirejen sprejem v italijanskem poslaništvu na čast Eksc. šefu generalnega štaba milice generalu Galbiatiju. Italijanski poslanik Casertano je ob tej priliki prečital pismo zunanjega ministra grofa Galeaza Ciana, s katerim se sporoča, da je Vel. Kralj in Cesar na predlog zunanjega ministra podelil odlikovanje velikega križa Italijanske krone ministru za zunanje zadeve Neodvisne Države Hrvatske dr. Lorkoviću. Italijanski poslanik je ob tej priliki izročil odlikovanje navzočemu dr. Lorkoviću. Istočasno je izročil tudi imenovanje za viteza velikega križa reda Italijanske krone finančnemu ministru Neodvisne Države Hrvatske dr. Vladimirju Košaku, pri čemer je spregovoril tople tovariške besede, poudarjajoč delo obeh hrvatskih državnikov za poglobitev prijateljskih in zavezniških odnošajev med obema državama. Italijanskemu ministru sta odgovorila dr. Lorković in dr. Košak, zahvaljujoč se za visoko priznanje njihovega dela za italijansko-hrvatsko vzajemnost na političnem in gospodarskem področju po smernicah Poglavnika. Pri izročitvi odlikovanj so bili navzoči tudi maršal Kvaternik, podpredsednik hrvatske vlade, člani hrvatske vlade, diplomatski zbor, predstavnik sabora, voditelji mladinskih organizacij in mnoge druge osebnosti.

Odlikovani so bili nadalje z naslovom visokega oficijala reda Italijanske krone državni tajnik v finančnem ministrstvu dr. Filipančić, direktor Hrvatske državne banke dr. Ondl, z naslovom komentatorja reda Italijanske krone pa dr. Bačić, šef italijanskega odseka v zunanjem ministrstvu, dr. Ivan Kolah, šef kabineta hrvatskega zunanjega ministra in dr. Viktor Ivčević, višji carinski inspektor. Z istim redom je bil končno odlikovan predsednik hrvatskega gospodarskega sveta industrijec Leonard Gridić.

General Galbiati je v spremstvu generala Oxilija, šefa italijanske vojaške misije na Hrvatskem, obiskal generalni štab ustašev, akademijo oficirskih gojencev, vojašnico Črnih srajc in sedež ustaške mladinske organizacije, kjer je bil povsod sprejet z velikimi manifestacijami.

Popoldne je šef italijanske vojaške misije na Hrvatskem general Oxilio priredil v salonih te misije sprejem, ki so se ga udeležili italijanski minister in druge italijanske osebnosti, maršal Kvaternik, minister dr. Lorković, večja skupina hrvatskih in nemških oficirjev ter zastopniki zagrebške aristokracije, političnega življenja in novinarstva. Generalni inspektor hrvatskih oboroženih sil Stančerka je imel ob tej priliki govor, v katerem je pozdravil Eksc. Galbiatija in proslavljal bratstvo orožja med Italijani in Hrvati ter sodelovanje med italijansko vojaško misijo in voditelji ustaške vojske. Eksc. Galbiati in general Oxilio sta se s toplimi besedami zahvalila za te pozdrave ter vzkliknila zmagi orožja sil trojnega pakta in zaveznikov.

Zvečer je Eksc. Galbiati obiskal tehnično šolo v Zagrebu, kjer je nastanjena četa Črnih srajc. Tega obiska se je udeležil tudi maršal Kvaternik z večjo skupino hrvatskih in nemških oficirjev.

Neslavni konec Singapura

Kakor poroča agencija Stefani prihajajo sedaj na dan zanimive podrobnosti o tajni kapitulaciji 72.000 angleških vojakov v Singapuru po komaj petih dneh borbe. Ob tej nepričakovani kapitulaciji je imel angleški narod vtis da je general Percival izgubil glavo. Nekaj dni po padcu pa sta prispela iz Singapura v London letalski maršal Brooke Popham in njegova soproga. Uradni London je zelo hladno sprejel letalskega maršala, toda Churchill bržkone ni pomislil na gospo Popham, katere družabni položaj v Londonu je izredno visok, saj ima ta dama med drugim dostop tudi na dvor. Tako je lady Popham dosegla, da je bil njen soprog sprejet pri kraliu z namenom, da zamaši usta vsem svojim kritikom, medtem ko se je istočasno gospa Popham potrudila, da je po vseh londonskih salonih razširila podrobnosti o življenju Angležev v Singapuru zadnje dni pred padcem mesta.

Tako je pripovedovala med drugim: Vsi njeni napori, da bi organizirala redno poslovanje Rdečega križa v sodelovanju z ženami oficirjev in visokih kolonialnih uradnikov so bili zaman spričo popolnega nezanimanja teh žen, ki so odgovarjale, »da je služba Rdečega križa primerna za Anglijo, ne pa za tropske predele, kjer morajo ljudje počivati, se ponoči dobro odpočiti in čim manj utruditi.« Lady Popham pripisuje neslavni konec Singapura neumnosti, lenobi in utvaram angleških oficirjev in funkcionarjev v trdnjavi, ki so vse do zadnjega trenutka sploh zavračali misel na to, da bi bilo singapursko bojišče v nevarnosti. Da ne bi javnost domnevala, da govori lady Popham tako samo zato, da bi razbremenila svojega moža, je prinesla s seboj v London obsežno zbirko lista »Malaya Tribune« ki je izhajal v Singapuru. Ta list ugotavlja med drugim, da ni bilo mogoče dobiti na Silvestrov večer, ko je trdnjava Hongkong že padla in so Japonci naglo prodirali proti Singapuru, nobenega mesta v hotelih in v luksuznih zabaviščih v Singapuru. Oficirji in funkcionarji so plesali vso noč. Na Novega leta zjutraj so bili vsi oficirji in funkcionarji v Singapuru pijani.

Dopisnik lista »Daily Express«, ki si je dovolil kritizirati pomanjkanje čuta za odgovornost pri oficirjih in funkcionarjih v Singapuru, je bil izgnan iz mesta. Navzlic žalostnim dogodkom v Hongkongu, Pearlu Harbourju in na Filipinih niso singapurski Angleži v svoji lastni ošabnosti hoteli verjeti v možnost, da bi Japonci mogli priti v Singapur. Ošabno so zavračali takšne domneve z izjavami: Naši topovi bodo pregnali vsakogar, ki bi se skušal približati otoku ...

Na Silvestrov večer je bila v hotelu »Rafles« velika plesna prireditev, ki je trajala do 7. zjutraj. Hotel »Good Wood Park« je za nižje oficirje organiziral celo vrsto plesnih večerov, ki so se nadaljevali do 24. januarja, torej do 20 dni pred kapitulacijo. Šele sredi januarja, mesec dni pred kapitulacijo, so civilne oblasti prvič pozvale Angleže v mesto, da se vpišejo v sezname za vojaško in civilno službo, kinematografi v Singapuru pa so ostali odprti do teden dni pred kapitulacijo. Vse kopne in pomorske čete so bile ves ta čas zvesti klienti nad 100 manjših nočnih lokalov, ki so pozivali vojake in mornarje, naj v čaši wiskyja potope vojne skrbi. Na nekem tabarinu je bil celo tale značilni napis: »Tommy, ne jemlji zadeve preresno! Bodo že Rusi poskrbeli za likvidacijo diktatorjev. Tu se pleše in pije. Zabavaj se! Zmagali bomo, ne da bi to opazili.«

Britanske oblasti so sicer hotele prisiliti lady Popham k molku, toda dama, ki je bila besna zaradi obtožb na naslov njenega moža, se ni dala ugnati. V pomoč so ji prišla tudi odkritja nekega Američana Browna, ki je v Ameriki po radiu potrdil točno to, kar je v Londonu odkrivala lady Popham. Navedeni Američan je med drugim dejal, da so ljudje v Singapuru hoteli plesati ob 6. popoldne in da so bili opoinoči še vsi luksuzni lokali polni napol pijanih Angležev. Tudi on je bil izgnan iz Singapura, ker se je drznil javno kritizirati ponašanje Angležev. Neki drugi dopisnik lista »Daily Express«, ki se je samo mimogrede ustavil v Singapuru v januarju, je zapisal, da bo svet strmel, ko bo objavljena resnična zgodovina o kapitulaciji Singapura.

Ob teh prvih odkritjih o zadnjih dneh Singapura se ne zdi več čudna Churchillova izjava v spodnji zbornici, »da ni namreč jasno, kar se je zgodilo v Singapuru in da bo treba počakati na konec vojne, da si bo svet ustvaril pravilno sliko o angleškem porazu«.

Narodnostni problem na Madžarskem

Iz nedavnega referata, ki ga je podal o programu svoje vlade novi madžarski predsednik Kallay, posnemamo po madžarskih listih odstavek, ki se nanaša na ureditev narodnostnega problema na Madžarskem. Kallay je o tem vprašanju izjavil med drugim:

Madžarski imperij je bil razširjen in madžarska državna ideja je postavljena s tem pred nove naloge. Med temi smatram za prvo nalogo pravilno rešitev narodnostnih vprašanj, vključenih na zgodovinsko osnovo. Del naših manjšin se je vrnil v svojo domovino, s čimer je seveda zopet postalo aktualno veliko vprašanje konstruktivne madžarske državne misli. Zavedati se ga mora danes vsak madžarski činitelj. V tej zvezi je treba upoštevati predvsem dana dejstva, naš zunanjepolitični položaj, pa tudi večjo samozavest naših tujejezičnih sodržavljanov in narodov, ki je posledica dvajsetletne ločitve od nas, kakor tudi pomen današnjih svetovnonazornih, družbenih in gospodarskih činiteljev.

Mi nočemo zatirati samozavesti naših narodnih manjšin, pričakujemo pa od njih, da se bodo v celoti sprijaznile z madžarsko državno mislijo. To vprašanje bomo mogli rešiti le, ako v tem pogledu ne bo razlik v naziranjih. Narodnostno vprašanje je namreč v svoji prvotni pojavi predvsem kulturno in upravno vprašanje. Enako postopanje, upoštevanje narodnostnih posebnosti, jezikovno vprašanje in pobijanje jezikovnih težav so enako važni činitelji. Prav tako važno pa je, da se izpolnijo tudi upravičene kulturne zahteve manjšin. Rešitev vseh teh vprašanj je seveda tesno povezana z vprašanjem vzgoje in duhovne pripravljenosti.

Končno je treba pri tem vprašanju upoštevati tudi socialne odnose, o katerih pa menda ni treba na dolgo govoriti, kajti na socialnem področju ne sme biti nobene razlike med Madžari in manjšinami. V tem pogledu ne bomo seveda tudi v bodoče delali nikakih razlik. Na manjšinsko vprašanje se nanašajoča socialna vprašanja spadajo torej v okvir splošnega madžarskega socialnega vprašanja.

Teh svojih izjav ne morem zaključiti, ne da bi poslal končno pozdrav Madžarom odstopljenih pokrajin, ki žive v najbolj težkih okoliščinah.

Minister Moravec češki mladini

Vatikanska agencija »La Corrispondenza« ponatiskuje iz češke mladinske revije »List mladich« članek novega prosvetnega ministra češko-moravskega protektorata polkovnika Moravca, iz katerega posnemamo nekaj misli:

Današnja mladina živi v močni dobi, ki zahteva tudi močnih duhov. Duhovna omejenost, zaradi katere trpe nekateri Čehi, ima svoj izvor v dejstvu, da ne smatrajo novih dogodkov kot prednost, temveč kot omejitev za narod. Zločin londonske propagande proti češkemu narodu je predvsem v tem, da ga skuša prepričati, da je usužnjen narod, nasprotno pa je res, da ni nihče zasužnjil Čehov ali izvajal nad njimi sile, saj so oni sami — po sramotni izdaji zapada — zaprosili nemški narod, da jih zaščiti.

Geslo sedanjega obnovitvenega dela Čehov je: »Nič proti tretjemu rajhu, nič proti narodu!« Oni, ki se danes postavljajo proti tretjemu rajhu, izdajajo tudi češki narod in slabe njegove življenjske sile. Sedanji čas ni le borba preteklosti s prihodnostjo, temveč tudi boj generacij. Usoda češkega naroda bo takšna, kakršno mu jo bo znala krojiti češka mladina. Ta mladina mora zato umeti gledati nekoliko dalje kakor njeni očetje, ona mora biti bolj pogumna, bolj delavna in bolj zvesta prevzetim obveznostim ter manj sentimentalna. Ona mora strniti svojo vero v bodočnost češkega naroda z zvestobo velikemu nemškemu rajhu in sicer povsem jasno in brez predsodkov. Kolikor bolj bomo odkriti in zvesti državljani velike Nemčije, tem bolj bomo lahko pošteni in zavedni Čehi.

Minister Moravec zaključuje svoj poziv češki mladini, naj se jasno in odločno postavi v službo velike ideje o novi Evropi in veliki Nemčiji. Skupno z nemško mladino mora tudi združena češka mladina imeti pred očmi kot svoj najvišji cilj, da vdano in odkrito služi velikemu volji Adolfu Hitlerju.

Rusi nezadovoljni z angleško pomočjo

Stockholm, 31. marca. Moskovski dopisnik londonskega lista »Times« javlja v svojem včerajšnjem poročilu, da je treba pripisati veliko nezadovoljstvo Rusov zaradi pičlega sodelovanja Velike Britanije v tej vojni površni in slabo organizirani angleški propagandi v Rusiji. Rusi, pripominja omenjeni dopisnik, niso niti najmanj prepričani, da je Velika Britanija zares vrgla vse svoje oborožene sile v konflikt. Dopisnik pripominja nadalje, da zbudi propagandno gradivo, ki ga Anglija pošilja v Rusijo, često prav nasproten učinek, kakor se pričakuje. Tako so često angleški dokumentarični filmi izzvali ostro sovjetsko kritiko, ker prikazujejo največkrat britanske vojake pri zabavi, ki je v popolnem nasprotju z vojnimi časi. Tudi filmi o angleških vojaških paradah ne napravljajo nobenega vtisa na sovjetsko javnost, ki se spušča ob takšnih prilikah v primerjave, ki niso niti najmanj laskave za Britance. (Stampa Sera)

General Juin v Vichyju

Vichy, 1. aprila d. S poučenega mesta se je zvedelo, da je včeraj prispel v Vichy vrhovni poveljnik francoske vojske v Afriki, general Juin. O ozadju njegovega prihoda se niso zvedele nikake podrobnosti.

Obnovite naročnino!

GOSPODARSTVO

Italijansko kmetijstvo v novem gospodarskem letu

Iz Rima poročajo, da je medministrski odbor za vzporeditev oskrbe odredil s 1. aprilom **zvišanje obrokov sladkorja za otroke do 14 let**, in sicer od 500 do 600 gramov mesečno (doslej je bil obrok za otroke enak kakor za odrasle). Za nakup te dodatne količine bo služila oblačilna izkaznica za otroke, dečke in deklice.

V tej zvezi poročajo o stanju oskrbe Italije s sladkorjem naslednje: Glede na mesečni obrok pol kilograma znaša v Italiji pri 45 milijonov prebivalcev letna potreba okrog 270.000 ton sladkorja. Poleg tega je upoštevati še znatno količino sladkorja, ki se odda za proizvodnjo marmelade, slaščic in za potrebe tvornic likerjev. Ta potrošnja znaša 30.000 ton na leto, tako da znaša celotna potrošnja okrog 300.000 sladkorja. Poleg tega so potrebne dodatne količine za vojsko. Pred vojno je znašala povprečna potrošnja sladkorja v Italiji 7 do 8 kg, sedaj pa znaša racionirana potrošnja 6 kg, skupaj s potrošnjo za marmelado, slaščice in likerje pa 6.6 kg. Povprečna potrošnja je torej le malo manjša kakor je bila pred vojno; sedaj pa se bo z dodatno količino za otroke nekoliko povečala. Pri tem pa je treba upoštevati, da se je v prvih dveh desetletjih fašistične dobe povprečna potrošnja sladkorja podvojila in se je vzporedno s tem povečala tudi proizvodnja. Za letošnje leto je predvideno, da bo znašala površina posevkov sladkorne pese okrog 180.000 ha, kar bo zadostovalo ne samo za kritje potrošnje, temveč tudi za izdelovanje špirita.

Predsednik Fašistične zveze kmetovalcev je te dni sklical konferenco o **mlekarskem gospodarstvu**, ki so ji prisostvovali najboljši strokovnjaki. Na konferenci so razpravljali o ukrepih, ki so potrebni za pospeševanje mlekarstva v novem mlekarskem letu, ki se bo pričelo 24. aprila. Ugotovljeno je bilo, da so se proizvajalni stroški nadalje nekoliko povečali. Kakor v drugih državah je pomanjkanje močnih krmil, zlasti prekomorskih, povzročilo zmanjšanje proizvodnje mleka, kar je tudi posledica manjše proizvodnje otrobov, ker se žito pri izlelovanju krušne moke v večjem odstotku zmelje. Zato je konferenca predlagala povišanje cene mleku.

V letošnjem letu se bo nadalje povečala **površina posejane s konopljo**, ki je že lani dosegla 95.000 ha, površina posejana z **bombažem** pa bo povečana od lanskih 84.000 na 100.000 ha. Za pospeševanje proizvodnje oliv se proučuje vprašanje ustanovitve znanstvenega instituta za vse sredozemske dežele. Računati je tudi s povečano proizvodnjo svilenih kokonov. Ugodno sliko nudi italijanska **živinoreja**. Stanje živine se je v zadnjem času kvalitativno in kvantitativno zboljšalo. To velja zlasti za govederejo in ovčarstvo.

Povečanje italijansko-madžarske trgovine

Madžarski državni statistični urad je te dni objavil statistiko o madžarski zunanji trgovini v preteklem letu, ki je zlasti zanimiva glede podaktov o razvoju trgovine s posameznimi državami in kaže ponovno znatno razširjenje trgovine z Italijo in Nemčijo.

Celotna vrednost madžarskega izvoza je znašala v lanskem letu 791 milijonov pengov (prejšnje leto 514.9), celotna vrednost uvoza pa je dosegla 730.1 milijona pengov (602.5). Madžarski izvoz v Italijo se je dvignil na 113.8 milijona pengov (84.0), madžarski uvoz iz Italije pa se je v primeri s prejšnjim letom skoraj potrojil in je dosegel 150.2 milijona pengov (55.8).

Povečala se je tudi trgovina z Nemčijo. Izvoz v Nemčijo in Protektorat se je lani dvignil na 505.3 milijona pengov (267.4), uvoz iz Nemčije in protektorata pa na 450.9 milijona pengov (343.3).

Od celotnega madžarskega izvoza je šlo lani v Nemčijo in Protektorat 63.9% in v Italijo 14.4%; od celotnega uvoza pa je krila Nemčija s Protektoratom 61.8% in Italija pa 20.6%. Štiri petine vse madžarske zunanje trgovine odpadejo torej na obe osni državi, kajti od celotnega izvoza je šlo v Nemčijo in Italijo 78.3%, od celotnega uvoza pa je prišlo iz Nemčije in Italije 82.4%.

Lani se je precej povečala tudi trgovina s Švico, kajti izvoz v Švico je narasel na 64.3 milijona pengov (32.6), uvoz iz Švice pa je znašal 20.8 milijona pengov (18.4). Pomembnejšo trgovino je imela Madžarska lani še s Slovaško, Švedsko in Turčijo. Občutno pa je nazadovala trgovina z izvenevropskimi državami. Tako je izvoz v izvenevropske države padel od 22.9 na 1.1 milijona pengov, uvoz iz izvenevropskih držav pa od 50.5 na 4.7 milijona pengov.

Gospodarske vesti

= **Nova emisija devetletnih bonov.** Uradni list Kraljevine objavlja, da bo od 15. do 30. aprila razpisana nova emisija 5% blagajniških devetletnih bonov. Za vpis teh bonov je določen emisijski tečaj 97.50 lire za 100 lir imenske vrednosti. Pri vpisu se bodo lahko uporabljali tudi prej vpisani blagajniški boni.

= **Nove podružnice zavoda Banca di Roma.** V svojem letnem poročilu navaja uprava zavoda Banca di Roma, da je odprla nove podružnice v priključenih ozemljih in sicer v Borgonovu, Cattaru, Spalatu in Sebenicu ter na egejskih otokih Vathy in Shira. V kratkem pa bo zavod otvoril še podružnici v Ljubljani in na otoku Kreti. Zavod je lani zabeležil pri glavnici 300 milijonov lir čisti dobiček v višini 19.8 milijona lir.

= **Omejitev hmeljarstva na Spodnjem Štajerskem.** Poročali smo že o ukrepih za skrčenje hmeljskih nasadov na Spodnjem Štajerskem. Načrt za iztrebljenje predvideva, kakor sedaj poročajo, da bo 2686 hmeljarjev v 19 občinah iztrebilo 664 ha hmeljskih nasadov. V primeri z letom 1940 bodo iztrebili 73% hmeljišč. 1411 obratov bo moralo docela ustaviti pridelovanje hmelja. Nedavno ustanovljena zveza hmeljarjev v Žalcu je 13. hmeljarska zveza v Nemčiji. Poslovodja državne zveze hmeljarjev Schmidt je na nedavnem zborovanju hmeljarjev poudaril, da zavzema Nemčija v svetovni proizvodnji hmelja prvo mesto. Površina hmeljskih nasadov v Nemčiji znaša sedaj po izvršeni redukciji še vedno 12.200 ha. Ker pa se je pridelek na hektar v zadnjih letih povečal, se proizvodnja hmelja ni bistveno zmanjšala.

= **Hranilne vloge v Nemčiji.** Nemški državni tajnik Reinhardt je te dni v nekem govoru poudaril, da so nemške hranilne vloge pri hranilnicah in bankah dosegle že 55 milijard mark. V tej zvezi poročajo nemški listi, da so znašale v juniju 1940 hranilne vloge pri hranilnicah 24 milijard, pri bankah in hranilnicah skupaj pa okrog 33 milijard. Prirastek v zadnjih letih je bil izredno velik, zlasti če se upošteva, da je znašal pred vojno celotni prirastek hranilnih vlog v Nemčiji le okrog 2 in pol milijarde mark na leto. Državni tajnik Reinchardt je nadalje omenil, da je znašal v zadnjih mesecih prirastek hranilnih vlog že 1.5 milijarde mark na mesec, medtem ko je znašal ta prirastek v začetku lanskega leta le eno milijardo.

= **Letošnjo pomladni zagrebški velesejem** bo v času od 25. aprila do 4. maja 1942. Ta 36. mednarodni pomladni velesejem bo v znamenju obletnice ustanovitve Neodvisne države Hrvatske. Zato bo na velesejmu prirejena posebna razstava, posvečena tej obletnici. Na velesejmu samem bodo sodelovale naslednje države: Nemčija, Italija, Švica in Rumunija. Velesejem pa bo obsegal predvsem kmetijske stroje in orodje, težko industrijo in industrijo za predelovanje železa, nadalje propagando in turizem, hrvatsko hišno industrijo in narodne vezenine, pisarniške potrebščine in razne druge industrijske panoge. Na hrvatskih državnih železnicah in na ladjah Dubrovačke plovidbe bodo imeli posetniki zagrebškega velesejma 50% popust, na inozemskih železnicah in paroplovnih zvezah pa bodo veljali običajni popusti. Na italijanskih državnih železnicah bodo imeli posetniki zagrebškega velesejma 30% popust, na ladjah Jadranske plovidbe d. d., Borgonovo, pa 50% popust. Za razstavljalce veljajo razne olajšave. Pojasnila dajejo diplomatska predstavništva Neodvisne Države Hrvatske, častni zastopniki zagrebškega velesejma, službeni spediterji i nturistični uradi.

= **Pridobivanje mineralnega olja tudi v Franciji.** Francija je morala doslej vso potrebo mineralnega olja uvažati iz inozemstva. V letu 1939 pa so pričeli v jugovzhodni Franciji izsledovati ležišča mineralnega olja. Kakor vse kaže, so dala poskusna vrtanja prav dobre uspehe. Lani ob koncu leta je bila ustanovljena družba Société Nacionale des Pétroles d'Aquitaine z glavnico 230 milijonov frankov pri znatni udeležbi francoske države. Ta družba bo izkoriščala omenjena ležišča petroleja. Doslej so navrtali že štiri sonde v globino 1800 do 2000 m in so pričeli že črpali nafto, ki vsebuje znaten odstotek mazilnih olj. Nadaljnje štiri sonde pa bodo kmalu navrtali. Tudi država je na terenu, ki si ga je sama rezervirala, začela poskusna vrtanja.

= **Deficit ameriških financ.** Iz New Yorka poročajo, da je senat pretekli teden po dolgi debati odobril povišanje maksimalne meje za državne dolgove, in sicer na 125 milijard dolarjev. Prvotni predlog se je glasil celo na 130 milijard. Ob izbruhu sedanje vojne so znašali ameriški državni dolgovi 40 milijard dolarjev. Zaradi oboroževitvenih izdatkov in vojnih dobav Angliji na kredit pa se je zadolžitev že znatno dvignila. Doslej je bila po zakonu dopustna maksimalna zadolžitev v višini 65 milijard. Ta znesek pa je menda že prekoračen. Tuji novi davčni predlogi so izzvali v ameriški javnosti vznemirjenje in je pričakovati, da bo to vprašanje izzvalo v ameriškem parlamentu precejšnje spore. Po sporočilu ameriškega finančnega ministra bi morale Zedinjene države v letu 1942/43, ki se bo pričelo 1. julija, pri sedanjih davčnih dohodkih za kritje deficita najeti za 40 miljard dolarjev novih posojil. V letu 1940/41 je znašal primanjkljaj 5.1 milijarde dolarjev, v letu 1939/40 pa 3.6 milijarde dolarjev. Zato nameravajo s povišanjem davčnega bremena doseči povečanje dohodkov za 10 milijard dolarjev. Obširna polemika se je že razvila o tem, ali naj se ti novi davki odvalijo na dohodnino in družbeni davek, ali pa naj se uvede splošni prometni davek.

= **Devalvacija čunkinškega dolarja.** V zadnjem času je nastala precejšnja razlika med kitajsko valuto na ozemlju vlade v Nankingu in valuto na ozemlju vlade v Čunkingu. Ta razlika se je pojavila takoj, ko je centralna rezervna banka v Nankingu ukinila nadaljnjo neomejeno zamenjavo čunkinških bankovcev v lastne bankovce. Dne 24. marca pa je bilo oficielno objavljeno v Nankingu, da je razveljavljena dosedanja pariteta med obema vrstama bankovcev. Devalvacija čunkinškega dolarja je oficielno določena na 33%. Odslej plačuje nankinška centralna rezervna banka le 77 dolarjev za 100 čunkinških dolarjev.

Odkrito tihotapstvo kovin iz Španije

Madrid, 31. marca. d. Španska policija je prišla na sled angleškim tihotapcem, ki so spravljali razno kovino iz Španije na Portugalsko. Kakor je včeraj sporočil španski guverner v Porte Vedra, je bila španska policija že pred dalje časa opozorjena na sumljive avtomobilske transporte, ki so jih opazili na obmejnih cestah. Uvedena je bila ojačena patrolna služba in opazili so, da se ti sumljivi transporti kretajo pod zaščito oboroženih mož, pripravljenih, da se z orožjem upro vsaki zaplembi težko naloženih tovornih avtomobilov. Ob koncu preteklega tedna so bile španske ... ojačene z močnejšimi policijskimi oddelki, ki jim je nato uspelo dva sumljiva tovorna voza ustaviti in preiskati. Na njih je policija našla več ton bakra in svinca. Ustavljeni transport je bil pod vodstvom inozemca še ne ugotovljene narodnosti, ki so mu bili v spremstvo dodeljeni štirje agenti. Preiskava je dognala, da je bila kovina namenjena bivšemu članu španske carinske policije, nekemu Camposu, ki ima sedaj železarsko trgovino v mestu Gajan in ki je odtod kovino tihotapil na Portugalsko, odkoder so jo britanski agenti usmerjali dalje v Anglijo. Španska policija je kot glavne krivce aretirala nekega Manuela Portelo in šest drugih oseb. Iz zaplenjenih dokumentov je razvidno, da so tihotapili že dalje časa. V eni sami noči so tihotapci spravili za 25 ton svinca in bakra iz Španije na Portugalsko.

Ojačenje posadke na Kapverdskih otokih

Lizbona, 1. apr. d. Portugalska vlada je poslala na Kapverdske otoke nov transport vojaštva, da ojači tamkajšnjo portugalsko posadko. Portugalsko vojaštvo, med katerim je tudi močna skupina topništva, je odplulo proti Kapverdskim otokom s parnikom »Serpa Pinto«. Cilj portugalskega vojaškega transporta je luka Sao Vicente.

Nova odkritja o vplivih sonca

Nova veja znanosti se imenuje heliobiologija. Preiskave se vršijo v Frankfurtu, Curihu in Kodanju. Po številnih dognanjih so znanstveniki ugotovili zanimivo zvezo med tako imenovanimi električnimi invazijami sonca in človeško umrljivostjo. Neki zdravnik, ki pripada novi veji znanosti, pripoveduje:

Morda je še nekoliko prezgodaj govoriti javno o vplivih sončne elektrike, kajti na tem področju še nimamo dovolj jasnega razgleda, da bi lahko dajali dokončne izjave. Astro- in geofizikalične preiskave, izvršene v imenovanih treh mestih, so dei tako imenovane bioklimatogije — to je veda o vplivih prirodnih sil na organično življenje. Ime »heliobiologija« nam bo lahko povedalo kaj več, ko bodo znanstveniki, ki delujejo na tem področju, imeli več gradiva, katero bodo lahko z vsemi podrobnostmi predložili zdravnikom vsega sveta. Zaenkrat je samo znano, da so pri preiskavah v imenovanih treh mestih dognali v nič manj kakor 70.000 smrtnih primerih, da je ozka časovna zveza med smrtjo in tako imenovanimi električnimi invazijami sonca. To statistično gradivo je bilo zbrano v zadnjih 4 letih. Po vseh teh primerih je omogočen zaključek, da je v vseh treh mestih istočasno z nastopom elektromagnetičnih valov sonca vidno naraščalo število smrtnih primerov.

Te ugotovitve se ne dajo več omajati. Pri vsem tem pa še niti približno ne vemo, kakšne moči izžareva sonce. Tudi znanstvenikovo oko še ne more dccela spoznati vpliva neštetih žarkov, ki prešinjajo vsemirje. Le priložnostno doženejo znanstveniki ta ali oni učinek žarkov. Tako je na primer dognano, da sončne protuberance ali eksplozije plina na soncu učinkujejo z žarki tako, da lahko to prav različno čutimo in opazujemo na zemlji. Tako imenovani fading, motljaj v radiu, ima svoj vzrok v teh eksplozijah. Kaj vse povzročajo taka izžarevanja v človeškem telesu, tega podrobneje še ne vemo. V glavnem poznamo le delec sil, ki jih oddaja sonce. tisti delec, ki ustvarja na zemlji življenje. Vendar ni dvoma. da izžareva sonce tudi pogubne sile, žarke, o katerih zlem učinku danes še nimamo pravega pojma. Vsekakor smo lahko prepričani, da električne invazije sonca, ki jih je znanost že neštetokrat ugotovila, v resnici vplivajo na človeštvo na razne načine. Dognano je, da je neposredni vpliv sonca preko raznih vremenskih pojavov zelo odločilen pri celi vrsti obolenj. V nemškem zdravniškem obzorniku je prof. dr. Meyer iz Nürnberga opozoril, da so zbrani že mnogi dokazi o teh vplivih. Potrebno je le še ožje sodelovanje med zdravniki, meteorologi in statistiki, da bodo omogočeni nadaljnji čvrsti dokazi in splošno veljavni sklepi.

Laik poreče: Če zdaj spoznam tudi pogubne vplive raznih sončnih žarkov, se vendarle ne moremo proti njim zaščititi, kajti zemlje vendar ne moremo s sončnikom zakriti pred njimi. Res je, zemlje ne moremo zavarovati, pač pa človeka. Znane so nam različne nevarnosti, ki nam jih pošilja sonce. Menda je že vsak izmed nas kdaj trpel zaradi sončne opekline, ki je hudo neprijetna. Povzroča mrzlico in splošna obolenja, ki niso kar mačji kašelj. Toda naše telo se avtomatično varuje zoper učinek premočnega obsevanja na ta način, da v globljih plasteh kože proizvaja plast temnega barvila, temnega pigmenta, ki ima svojo posebno nalogo. Sonce pošilja razen vročine in moči tudi ultravioletne žarke, ki jih požira naš pigment. Samo rdeči žarki lahko predrejo globlje, vendar nam ne morejo prehudega prizadeti, samo ogrejejo nas. Danes je v modi, tekati ožgan naokrog, in to je res tudi zdravo. Vendar porjavenje ni samo zaščita zoper opeklino, marveč ima tudi še poseben namen. Med celicami pigmenta so konci živcev; če so ti s sončno toploto razdraženi, razširijo kožne posodice. Naš organizem izločuje z izparevanjem (s potenjem) previšek vročine. Toda v tem pogledu ne smemo preveč grešiti: če preveliko zaupamo svojemu telesu, lahko nastanejo huda vnetja. Zavoljo tega se zavarujemo s širokokrajnimi slamniki, z rdečimi ali rjavimi sončniki, s pajčolani enake barve, ali pa s primernim mazilom . . .

To je samo majhen primer, s katerim je izpričano, kako lahko sončni žarki tudi škodljivo vplivajo na naše zdravje. Kaj vse nas še ograža z neba, to bodo ljudje nekoč natančno vedeli, in takrat se bodo najbrž znali tudi vsestransko varovati. Zaenkrat pa moramo sončne žarke sprejemati take, kakršni nas obsevajo. Pri tem moramo biti prepričani, da je tisti njihov učinek, ki rodi in obnavlja življenje na zemlji, vsekakor močnejši od nevarnosti, ki prihajajo z njimi.

Finski vojak in severno bojišče

V vseh vojnah, ki jih mora voditi Finska, so njena bojišča ali brezkončna gozdna morja, močvirja, kamnite morene, divja severna tundra, strmi kanjoni ali doline hitro tekočih rek. Potov in cest je še dandanes malo. Naselja leže po več sto kilometrov oddaljena drugo od drugega. Preskrbovalne težkoče zahtevajo od vojakov največjih naporov in iznajdljivosti: prehranjevati se je treba v divjini, se tam ogreti, z eno besedo, preskrbeti si vse, kar je potrebno za življenje. Slaba pota zmanjšujejo možnost uporabljanja težkega orožja. Le lahko orožje: hitro prevozljivi topovi, metalci granat in min, strojne puške, avtomatične pištole in nož so najboljša obramba v tej pokrajini. Sovražnika uporabljata po možnosti orožje istega kalibra, da se lahko potem poslužita zaplenjene municije.

Zakoni bojevanja so bistveno različni od onih na srednjeevropskih bojiščih: v pragozdu seže ogenj iz strojne puške učinkovito komaj delj kakor 50 metrov. Neverjetno težko je zadeti cilj. Sposobnost strelca mora biti večja kakor dobro izvežbanega lovca, kajti na gozd in na močvirje navajeni vojaki se znajo dobro zaklanjati. Bojevniki morajo imeti izredno dobre oči in v resnici v finski vojski redko najdeš vojaka z naočniki.

Poleg prilagojenosti na pokrajino in izurjenosti za strel pa ozemlje sili finske vojake tudi k temu, da morajo biti dobri obrtniki. Večkrat je treba pri napredovanju postaviti most, razrušiti zapreko ali kaj podobnega, ne da bi moštvo imelo s seboj že prej pripravljene mostne dele, pontone in drugo orodje. Iz drevesa v gozdu in s sekiro v roki je treba zgraditi most. Spretnost Fincev za ta posel je skoraj neverjetna. Toda pomisliti je treba, da so Finci po večini doma z dežele, kjer mora vsak sam napraviti prenekatere stvari, ki jih rabi v domačem gospodarstvu. Zato ni nič čudnega, če vidiš Finca, da naredi iz brezove skorje pisemski papir, nož iz stare sablje in nožnico zanj iz pločevine ali lesa, steklenico iz lesa, nahrbtnik, košaro ali skodelico iz brezove skorje, jermena iz jelenje kože itd.

Ta spretnost in povezanost z naravo nam postane razumljivejša, če pomislimo, da znaša klimatična razlika med zimsko in letno temperaturo od 40 stopinj pod ničlo do 40 stopinj nad ničlo. V veliki meri moramo temu dejstvu pripisati visoko telesno zmožnost, čije posledica je, da v vseh ozirih Finci prekašajo svoje nasprotnike. Preudarni finski človek, katerega mirnost in treznost sta dve njegovi veliki odliki, je v boju odločen in navajen samostojno ravnati. Največkrat vojaki natančno vedo, kaj dela njihov sovražnik in kdaj jih bo napadel, čeprav imajo pred seboj nepregledno bojišče. Finci so namreč specialisti v patrolah. Z absolutno sigurnostjo po sledovih in znakih v snegu ali po sluhu odkrijejo praznine v sovražni bojni črti, kjer potem opravijo svojo nalogo.

Finci so prvi začeli z uspešnimi novimi vojaškimi operacijami, tako zvanimi »moti« — to so kotli, ki jih napravijo okoli sovražnih sil. Finske generale in štabne oficirje imenujejo kratko »moti-specialiste«. Bitke južno od Vipurija, pri Ruckajaervi in Päsä so klasični primeri tega načina finskega vojevanja. Čeprav tudi sovražnik skuša prevzeti finski način bojevanją, z njim ne more uspeti, ker nima lastnosti finskih vojakov. (Po nemškem tedniku »Das Reich«.)

Beseda o angleškem imperiju

Pod naslovom »Fikcija pomorske nadvlade« je napisal dr. Herman Pröbst v hrvatskem tedniku, ki izhaja v nemškem jeziku, zanimiv članek, iz katerega povzemamo:

Izgradnja angleške trgovske države v veliko svetovno carstvo, ki obsega 39.8 milijona km² površine in ima 422 milijonov prebivalcev, je delo trgovca. Politik je šele naknadno očrtal njene meje. Imperij, v katerem obsega matična dežela samo stoti del površine in ima le desetino prebivalstva, se ni gradil v državnih uradih Whitehalla ali v Windsorskem dvorcu, ampak v poslovalnicah angleških obmorskih mest in na londonski borzi. Imperij torej ni nastal po premišljenem načrtu, ampak s slučajnim nizom improvizacij in delovanjem posameznikov.

Če gledamo vrsto angleških državnikov, vidimo, da samo enega izmed njih lahko v pravem smislu besede imenujemo stvaritelja imperija. Edini William Pitt starejši se lahko naziva ustanovitelj cesarstva. Ko je prišel do oblasti, ki je ušla iz rok onih, ki so jo po svojih tradicijah vedno imeli, je rešil Anglijo iznad prepada, v katerega naj bi zdaj zdaj padla. V manj kakor eni generaciji je razbil francosko kolonialno carstvo, zasedel ameriške posesti, osvojil Kanado, pripojil Indijo, stopil na afriška tla in zavaroval pota v Sredozemskem morju. Postal je strah za privilegirance in vsilil Angliji svojo voljo in svoje ogromno delo, ki se z njim njegovi sodobniki niso mogli sprijazniti. Čeprav ga je ljudstvo zaradi njegovih uspehov oboževalo, je ostal vendar najnepopularnejši med vsemi ministri.

Liberalizem je pravilno presojal, da se bodo kolonije nekega dne osamosvojile in upropastile carstvo, medtem ko so teoretični materialisti smatrali kolonije za nevarnost in iluzijo bodočnosti. Videč v gospodarski organizaciji edino možnost ohranitve svetovnega nadvladja, so odklanjali uporabo sile. Toda čeprav so se bali svojega velikanskega cesarstva, se ga niso mogli več rešiti. V tem, da so nadaljevali z osvajanji brez načrta in širili cesarstvo tako rekoč proti svoji volji, je bila slabost angleškega političnega vodstva v 19. stoletju. Zlo ni bilo tolikšno v dejstvu, da so širili svoje cesarstvo, kolikor v tem, da so to delali brez načrta in brez prepričanja. Nazoren primer nam daje Gladstone, ki je odklanjal vsako zasužnjevanje tujih narodov, a je kljub temu zasužnjil Egipt in zgradil okoli Sueza obrambne položaje, ki so odločali pozneje usodo mnogih narodov.

Potem, ko si je angleška trgovina osvojila obe poti v Ameriko in ono skozi Sredozemsko morje ali okoli Rta dobre nade v Azijo in Avstralijo, je bila Anglija prisiljena storiti vse, da bi zagotovila varnost teh poti. Mnogo evropskih narodov je bilo zaradi tega prizadetih. Belgija je bila uporabljena za obrambo Kanala na atlantski fronti, Portugalska je zaradi svojega položaja na poti okoli Afrike prišla v položaj britanskega dominiona, Španiji so vzeli gibraltarske pečine, Franciji so v vojni iztrgali dohode k Sueškemu prekopu, Holandska pa je izgubila svoje posesti na jugu Afrike samo zato ker je tam okoli vodila pot v Indijo.

Po podatkih angleške admiralitete je znašal angleški trgovinski promet v indijskih vodah 81 milijonov funtov na dan, 50 milijonov v avstralskih vodah in 26 v kitajskih. Vse to velikansko bogastvo, ki so ga vozili od zapadnih obal Afrike in Črnega morja do avstralskih luk, so varovala angleška oporišča in trdnjave, ki so jih Britanci v teku stoletja zgradili. Ta obrambni sistem pa je postajal vedno slabši, ker ni prodri nikjer globlje na kopno, ampak je ostajal vedno le na robovih kontinentov. Strategija angleških pomorskih sil je bila samo v varovanju svojih trgovskih potov in zvez, ki so v dolžini 80.000 km predstavljali dvakratno pot okoli ravnika.

Singapur, ki so ga Japonci zavzeli s kopnega, odkoder Angleži tega niso pričakovali, je postal signal za rušenje imenovanega angleškega obrambnega sistema. Izkrcevanje ameriških čet v Avstraliji in vrhovno poveljstvo tega kontinenta po generalu Mac Arthurju ter umik angleške vojske iz Irana so prav tako znaki upadajoče sile britanske mornarice in popuščanje varnosti angleških pomorskih poti. Sedanja vojna je razblinila utvare o neosvojljivosti angleških oporišč, ki so se še pred nedavnim zdela nepremagljiva.

Delodajalcem in delojemalcem

Pohitite v vlaganjem družinskih prijav!

Blagajna za izplačevanje družinskih doklad je doslej redno izplačala doklade vsem družinskim poglavarjem, v kolikor niso bile potrebne poizvedbe po oblastvih. Da pa bo mogla začeti v redu nakazovati doklade za mesec februar in marec, pozivamo vse družinske poglavarje, da pohite z vlaganjem družinskih prijav in jih pošljejo vsaj do 11. aprila 1942. Obenem prosimo vse urade, da hitro ugode naši mzaprosilom k uvedenim poizvedbam, da bodo upravičenci čimprej prejeli prvi obrok družinskih doklad.

Ob spremembi delodajalca ni treba vlagati novih prijav družinskega stanja

Obenem opozarja Blagana za izplačevanje družinskih doklad delavce in nameščence, da ob spremembi delodajalca ni potrebno vlagati nove prijave družinskega stanja in rodbinske pole. Delojemalec samo sporoči delodajalcu ob vstopu v delo številko odloka o priznanju družinskih doklad, ki naj jo delodajalec napiše na prijavnico, s katero ga prijavi v zavarovanje pri Zavodu za socialno zavarovanje ali njegovih krajevnih organih.

Družinskih poglavarjev ni treba posebej odjavljati

Dalje se dogaja, da nekateri delodajalci svoje delavce in nameščence, ki so družinski poglavarji ob prekinitvi službenega razmerja posebej odjavljajo pri Blagajni za izplačevanje družinskih doklad, kar je nepotrebno. Zadostuje povsem, da delodajalec svojega uslužbenca, četudi je družinski poglavar, odjavi na običajni odjavnici za bolniško zavarovanje. Ta odjava velja avtomatično tudi za Blagajno za izplačevanje družinskih doklad.

Prijavljanje sprememb družinskega stanja

Po čl. 10. naredbe Vis. komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 8. februarja 1942-XX št. 26, je delavec dolžan takoj javiti vsako spremembo svojega družinskega stanja. To spremembo mora sporočiti svojemu delodajalcu, leta pa mora spremembo v roku 8 dni javiti pristojni zavarovalni ustanovi (Zavod za socialno zavarovanje, Bolniška blagajna trgovskega bolniškega in podpornega društva, Bratovska skladnica itd.).

Blagajna za izplačevanje družinskih doklad pri Zavodu za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine

Kupite si, dokler zaloga še traja, kolo

BIANCHI

LJUBLJANA IGN. VOK TAVČARJEVA 7

Iz Spodnje Štajerske

Filmske predstave za vojaštvo v Mariboru. Bivšo telovadnico v mariborski kadetnici so preuredili v predavalno in kinematografsko dvorano. Tu je bila 11. marca otvoritvena predstava, ki so se je udeležili povabljeni častniki ter predstavniki stranke in oblastev. Zdaj se vrstijo redne filmske predstave za vojaštvo.

Smrtnega nesreča pri podiranju dreves. 69 letni upokojenec Franc Herg je pomagal v gozdu pri podiranju drevja. Hotel se je izogniti padajoči bukvi. Na kamenitem pobočju mu je spodrsnilo in je padel čez 15 metrov visoko skalo v globino. Počila mu je glava in je na mestu izdihnil.

Ukradeno maslo je prodajal. Pri neki mlekarni uslužbeni Hans Richter je moral pred posebno sodišče v Gradcu, ker je bil obtožen, da je prodajal ukradeno presno maslo. Sodišče je dognalo, da je razprodal lani od poletja do septembra kakih 200 kg masla in poltretji kilogram sira v škatlah. Obsojen je na leto dni ječe. Stranke, ki jim je prodajal maslo in sir, pridejo posebej pred sodišče.

TEŽAK NASVET

— Kaj naj storim gospod doktor, jaz imam zmerom mrzle noge?

— Dajte si vsak večer vročo opeko v posteljo!

— Gospod doktor, tako mi opeka sploh ne pomaga.

— Pa si jo dajete vsak večer?

— Da!

— In polagate nanjo noge, dokler je topla?

— Ne, žal ne morem, gospod doktor.

— I, kako pa spet to, za vraga!

— Veste, gospod doktor, jaz sem nočni čuvaj.

Razdeljevanje mleka v Ljubljani

Včeraj smo objavili načrt Prehranjevalnega zavoda Visokega komisariata za razdeljevanje mleka v Ljubljani in prvi del seznama mlekarn, kjer bodo stranke dobivale mleko. V naslednjem priobčujemo drugi del seznama.

Kodeljevo

Mlekarna Guzelj Marija, Klunova 8: Cankarjeva, Adamič-Lundrova, Klunova, Mahničeva, Malejeva, Na peči, Ob dolenjski železnici, Ob Ljubljanici od Koblarjeve do konca, Ob peči, Okiškega, Povšetova od Koblarjeve do konca, Pugljeva, Salezijanska, Štepanska, Štepanja vas in Zadružna.

Sv. Petra cesta

Mlekarna Cvelbar Neška, Sv. Petra cesta 8: Obrežna steza, Sv. Petra cesta od začetka do vštetih 19 in 22 in Sv. Petra nasip od začetka do vštete 11.

Mlekarna Fratnik Katarina, Sv. Petra c. 33: Prečna ul. in Sv. Petra c. leva stran (neparne št.) od vštete 21 do vštete 35.

Mlekarna Žibert Ivan, Sv. Petra cesta 26: Sv. Petra c. desna stran (parne št.) od vštete 24 do vštete 32 in Sv. Petra nasip od vštete 13 do Zmajskega mosta.

Mlekarna Filipič (prej Jurko), Sv. Petra c. 53: leva stran Sv. Petra c. (neparne št.) od Resljeve do Vidovdanske c.

Mlekarna Skole Alojzija, Sv. Petra 46: Sv. Petra c. desna stran od vštete 34 do vštete 48, Sv. Petra nasip od vštete 33 do vštete 47.

Mlekarna Kovačič Bronislava (prej Krištof), Sv. Petra c. 60: Sv. Petra cesta od Vidovdanske do konca, Sv. Petra nasip od vštete 49 do konca in Usnjarska.

Šenklavž, Poljane

Mlekarna Horvat Fanika, Lingarjeva 1: Dolničarjeva, Lingarjeva, Medarska, Nabrežje 20. sept. in Pogačarjev trg.

Mlekarna Brožič Alojzija, Pred škofijo 21: Stritarjeva, Študentovska in štev. 21 Pred škofijo.

Mlekarna Rejec Frančiška, Kopitarjeva 1: Kopitarjeva, Krekov trg, Poljanski nasip do vštete št. 14 (Mestna hiša) in Vodnikov trg.

Mlekarna Janežič Josipina, Poljanska c. 3: Barvarska steza, Gestrinova, Grajska planota (Grad), Kapiteljska, Poljanska c. od začetka do vštete 14 in 15 in Poljanski nasip od vštete 16 do konca.

Mlekarna Vrh Ivanka, Pred škofijo 17: Pred škofijo z izjemo štev. 21 in Semeniška ul.

Mlekarna Lovšin Amalija, Strossmayerjeva 4: Lončarska steza, Na stolbi, Streliška do vštetih 15 in 16 (pri Zrinjskega c.), Strmi pot, Strossmayerjeva in Ulica Stare pravde.

Mlekarna Pečar Viktorija, Poljanska c. 18: Ciril-Metodova, Peruškova, Poljanska od Strossmayerjeve do Ambroževega trga, Quaglijeva, Streliška od Zrinjskega do konca, Zarnikova in Zrinjskega.

Mlekarna Krajc Milka, Ambrožev trg 9: Ambrožev trg, Poljanska od Ambroževega trga do Domobranske, Vrazov trg in Živinozdravniška.

Mlekarna Kočnik Angela, Poljanska 77: Domobranska, Hradeckega c. od vštetih 9 in 18, Hudovernikova, Kapusova, Litijska, Mesarska, Na gmajni, Poljanska od Domobranske do konca in Potočnikova.

Šentjakobski okraj in Dolenjska cesta

Mlekarna Balantič Ivanka, Cankarjevo nabr. 1: Cankarjevo nabr., Ključavničarska, Krojaška in Pod trančo.

Mlekarna Klavs Alojzija, Stari trg 11a: Mestni trg, leva stran Starega trga do vštete 11a in Vodna steza.

Mlekarna Strle Frančiška, Stari trg 17: Reber in leva stran Starega trga od vštete 13 do konca.

Mlekarna Seničar Franc, Stari trg 30: Gallusovo nabr., Stari trg od vštete 26 do konca in Stiška ulica.

Mlekarna Gmajnar Anton, Stari trg 24: desna stran Starega trga od začetka do vštete 24.

Mlekarna Skrjanc Ivana, Sv. Jakoba trg 6: Sodarska steza, Sv. Jakoba trg, Osoje, Osojna pot, Trubarjeva in Ulica na Grad.

Mlekarna Galjot Ana, Žabjak 6: Cimpermanova, Grudnovo nabr., Merosodna, Prule, Rožna ul., Žabjak.

Mlekarna Magdalenc M., Florijanska 9: leva stran Florijanske ul. od začetka do Ulice na Grad.

Mlekarna Ivanc Marija, Florijanska ul. 10: desna stran Florijanske ul. do vštete 18 (šentjakobsko župnišče).

Mlekarna Krže Ivana, Florijanska ul. 28: Florijanska ul. od vštetih 20 in 27 do vštetih 28 in 30 in Hrenova ul.

Mlekarna Gvozdenovič Žarko, Florijanska 40: Florijanska ul. od vštetih 30 in 43 do konca, Vožarski pot in Zvonarska ul.

Mlekarna Korošec Anica, Karlovška c. 8: Gruberjevo nabr., Hradeckega c. do vštetih 7 in 16, Janežičeva, Karlovška, Prijateljeva, Privoz, Tesarska, Za gradom.

Mlekarna Lupinc Ivana, Dolenjska c. 48: Črna vas, Dolenjska c., Galjevica, Ilovški štradon, Ižanska c., Jurčkova pot, Livada, Orlova ul., Peruzzijeva, Rakovniška, Rudnik, Uršičev štradon, to je vse ozemlje, ki ga omejujeta Dolenjska c. na eni strani, Ljubljanica in Gruberjev prekop na drugi.

Bežigrajski okoliš

Mlekarna Glavan Marija, Bleiweisova (prej Tyrševa) 37a: Bleiweisova c. od železniškega prelaza do vštetih 37a in 50, Livarska, Parmova do Bežigrada, Pleteršnikova do Costove in Smoletova.

Mlekarna Štuler Nežka, Bleiweisova (prej Tyrševa) 37b: Bleiweisova c. od vštetih 37b in 50 do vštetih 43 in 52, Costova, Detelova in Robbova ul.

Mlekarna Gmajnar Anton, Bleiweisova (prej Tyrševa) 47: Bleiweisova do vštetih 47 in 54, Linhartova in Trstenjakova.

Mlekarna Leskovic Ana, Bleiweisova 47b: Bleiweisova do vštetih 55 in 58, Brankova, Grasselijeva, Kalanova, Marconijeva, Pleteršnikova od Costove do konca, Preradovičeva in Svetosavska.

Mlekarna Penko Ivanka, Bleiweisova 69: Albanska (spodnji del), Bleiweisova do vštetih 80 do 85, Dravska, Kržičeva, Peričeva, Prekmurska, Ulica sv. Marka in Vodovodna do vštetih 22 in 39.

Mlekarna Kerne Marija, Bleiweisova 88: Bleiweisova do vštetih 90 in 97, Celjska, Dermotova, Herbersteinova, Ipavčeva, Koroška, Mariborska, Pribinova in Topniška.

Mlekarna Ilovar Marija, Bleiweisova 92: Albanska (gornji del), Bleiweisova od vštetih 92 in 99 do konca, Cerkova, Dimičeva, Förstrjeva, Dečkova, Funtkova, Glavarjeva, Grafenauerjeva, Grintovška, Jamnikova, Hubadova, Kadilnikova, Kobičeva, Kocbekova, Kočenska, Koželjeva, Lambergerjeva, Lužiško-srbska, Ogrinčeva, Peganova, Popovičeva, Posavskega, Robičeva, Rožanska, Stoženska, Stožice, Tolstojeva, Triglavska (pri Bleiweisovi), Turnerjeva, Zagrebška in Zupanova.

Mlekarna Pezdir Rado, Vodovodna c. 67: Strojeva, Triglavska pri Vodovodni, Velikovška in Vodovodna od vštetih 24 in 41 do konca.

Mlekarna Droic Ivanka, Staničeva 6: Apihova, Einspielerjeva, Franketova, Lavričeva in Staničeva z izjemo št. 2.

Mlekarna Vidic Stanislava, Staničeva 2: Bežigrad, Baragova, Hranilniška, Parmova od Bežigrada do konca in Staničeva št. 2.

Šiška

Mlekarna Horjak Marija, Celovška 28: Celovška c. od začetka do vštetih 30a in 35, Javornikova in Jesenkova ul.

Mlekarna Kovačič Lucija, Celovška c. 34: Celovška c. do vštetih 43 in 38, Frankopanska, Gubčeva, Malgajeva in Žibertova do Medvedove.

Mlekarna Jurkovič Katarina, Celovška c. 42: Celovška c. do vštetih 63 in 56, Lepodvorska do Medvedove in Pod gozdom.

Mlekarna Rupena Rozalija, Jernejeva 2: Celovška do vštetih 66 in 69, Dolinska steza, Gasilska, Jernejeva do Medvedove, Kosova, Maurerjeva, Štefanova, Vodnikova do vštetih 15 in 18 in Železnikarjeva.

Mlekarna Samec Adela, Celovška 72: Aljaževa, Beljaška, Celovška do vštetih 84 in 95, Knezova, Tržna in Verovškova do Černetove.

Mlekarna Gruden Jakob, Celovška 101: Celovška do vštetih 98 in 103, Černetova od Aljaževe do konca, Drenikova, Hotimirova, Kettejeva, Podjunska, Podlimbarskega in Videmska.

Mlekarna Ambrožič Ivanka, Celovška 105: Aleševčeva, Brejčeva, Celovška do vštetih 111 in 112, Galetova, Kneza Koclja, Na jami in Vodnikova od vštetih 17 in 20 do vštetih 35 in 42.

Mlekarna Kovačič Angela, Celovška c. 135: Andreaševa, Bitenčeva, Bizjanova, Bohinčeva, Bregarjeva, Celovška od vštetih 113 in 114 do konca, Cesta v Koseze, Čebelarska, Devova, Dolnice, Drabosnjakova, Draga, Draveljska, Dravlje, Freyerjeva, Glince, Gorazdova, Gutsmanova, Javoršková, Kamna gorica, Kamnogoriška, Knobleharjeva, Korotanska, Koseška, Kovaška, Krovska, Kumerdejeva, Lakotence, Ledarska, Laznikova, Levičnikova, Ljubeljska, Martin Krpanova, Matjanova pot, Na dolih, Na Korošici, Na trati, Obirska, Pavšičeva, Peterčeva pot, Podutiška, Podgora, Pod hruško, Pod hribom, Podutik, Poljane, Prelovčeva, Preradovičeva, Pržanjska, Saveljska, Sadjarska, Scopolijeva, Sojerjeva, Stegne, Sv. Roka ul., Šišenska, Šolska, Trata, Tugomerjeva, Vodnikova od vštetih 37 in 44 do konca, Vrbska, Zapuška, Zatišje, Za krajem, Za vasjo, Zlatek.

Mlekarna Košak Antonija, Lepodvorska 29: Frankopanska od Medvedove do konca, Jernejeva od Medvedove do konca, Jezerska, Lepodvorska od Medvedove do konca, Medvedova od Lepodvorske do konca, Polakova in Žibertova od Medvedove do konca.

Mlekarna Tušar Antonija, Medvedova 30: Medvedova od začetka do Lepodvorske.

Mlekarna Režek Minka, Janševa 2: Borutova, Černetova do Aljaževe, Goriška, Janševa, Kamniška, Kavškova, Milčinskega, Murnova, Podmilščakova Samova in Verovškova od Černetove do konca.

Tržaška cesta in Rožna dolina

Mlekarna Škorjanc Cecilija, Tržaška c. 2: Tržaška c. 2, Vrtača in Viktorja Emanuela (prej Bleiweisova) do Erjavčeve.

Mlekarna Turk Ivanka, Tržaška c. 6: Aškerčeva, Groharjeva, Levstikova od Vrtače do konca, Mirje od Murnikove do konca, Murnikova, Tobačna in Tržaške desna stran od vštetih 4 do vštetih 12.

Mlekarna Žiberna Marija, Tržaška c. 5: leva stran Tržaške c. od začetka do vštete 9, Marmontova od začetka do Langusove in Verstovškova od začetka do Langusove.

Mlekarna Novak Anica, Tržaška c. 11: Bičevje pri Langusovi ul., Langusova, Lepi pot, Oražnova in leva stran Tržaške c. od vštete 11 do vštete 21.

Mlekarna Vodnik Alojzija, Tržaška c. 21: Bičevje pri Jadranski, Hajdrihova, Idrijska, Glinška, Jadranska, Marmontova od Langusove do konca, Postojnska od začetka do Bobenčkove, Šumarjeva in Tržaška od Langusove do Bobenčkove.

Mlekarna Škriba Lora, Tržaška 60: Bobenčkova, Gostilničarska, Obrtniška, desna stran Tržaške od lekarne do vštete št. 60 in Vrhovnikova.

Mlekarna Petek Angela, Tržaška c. 62: Gregorinova, Kogejeva, Postojnska od Bobenčkove do konca in Tržaška od vštete 62 do vštete 74.

Mlekarna Žorž Ema, Tržaška c. 81: Čampova, Ločnikarjeva, Mencingerjeva, Splitska, Svetogorska, Šibeniška, Tržaška od vštete 77 do vštete 95, Velebitska in Zavetiška.

Mlekarna Pretnar Kati, Tržaška 88: Abramova, Bokalška, Bonifacijeva, Cesta na Dobrovo, Cesta na Vrhovce, Cesta na Brod, Cerkniška, Cesta na Brdo, Kančeva, Kozarje, Martinova, Merčnikova, Nanoška, Sattnerjeva, Tolminska in Tržaška od vštetih 76 in 95 do konca.

Mlekarna Anderlič Zofija, Predjamska 8: Cesta v Rožno dolino od Strekljeve do konca, Ceste II., IV. (Predjamska), VI., VIII., X. in XII. do ceste IX.; ceste III., V. in VII.; Kocenova, Levčeva, Večna pot in Žitnikova.

Mlekarna Slanič Pavla, Rožna dolina II. 36: Brdo, Brdnikova, Kolajbova, Cesta II. od ceste IX. do konca, Ceste IX., XI., XIII., XV., XVII., XIX in XXI.; Legatova, Na stezi, Poklukarjeva.

Mlekarna Špan Nežka, Predjamska 53: Ceste IV. (Predjamska), VI., VIII. in X. od Predjamske do konca.

Nikobari

Po zasedbi Andamanov so se Japonci takoj odpravili, da se polastijo tudi sosednega, južnega otočja Nikobarov. Angleži so jo od tam, kakor je njihova navada pred napadajočim sovražnikom, že popihali.

Nikobari, sanskritsko Nakavaram, malajsko Pulo Sembilan, po naše »Devet otokov«, so veriga treh skupin desetih večjih in devetih manjših otokov približno med 7. in 9. stopinjo severne širine južno od Andamanov, zapadno od Malajskega polotoka in vzhodno od Cejlona pred severnim koncem Sumatre. Kakor Andamani predstavljajo ti otoki nadaljevanje zapadnega birmanskega gorovja in jih na enak način obdajajo tudi koralne čeri. Vsi otoki skupaj merijo 1645 štirjaških kilometrov in imajo okrog 10.000 prebivalcev. Največji je otok Veliki Nikobar z 874 štirjaškim kilometri in leži kakor sosedni Mali Nikobar na južnem koncu skupine. Ta dva gorata otoka pokrivajo pragozdovi, med tem ko so severnejši otoki nizki in nerodovitni, če odštejemo posamezne kokosove palme.

Prvotni prebivalci Nikobarov so mešanica vedoidnih in staromalajskih elementov, imajo rjavo ali bakreno rdečo polt, živijo v mostiščih, ribarijo in kupčujejo s kokosovimi orehi, želvovino in užitnimi ptičjimi gnezdi. Njih vera je vera v duhove. Po jeziku pripadajo avstroazijski jezikovni veji.

Otoke so prvotno zasedli Danci, in sicer 1756., pozneje, 1778., pokojna Avstro-Ogrska, ki so bili Nikobari njena edina izvenevropska kolonija. Toda strašno tropsko podnebje je prve bele naseljence pobralo, tako da je tudi Avstrija to svojo kolonijo kmalu ostavila. Od l. 1846. do 1856. so bili otoki spet danska posest, 1869. pa so jih zasedli Angleži, ki so jih z Andamani združili v enotno upravno področje pod visokim komisarjem v Portu Blairu.

Arheološke najdbe v Španiji

Iz Madrida poročajo o nekaterih zelo zanimivih in važnih arheoloških najdbah ki so jih napravili v zadnjem času na španskih tleh.

V lepi kapniški jami Cueva del Reguerillo pri Torrelaguni, severno od Madrida, so odkrili veliko število prastarih nastenskih risb. Doslej jih niso bili opazili, ker so bile skrite pod plastjo mlajših risb od 17. stoletja dalje. Raziskovalci trdijo, da spadajo novoodkrite risbe po svojem slogu v najstarejšo dobo jamskih risb, in jih cenijo na 30.000 let. Med drugim kažejo veliko ribo, mnogo drugih živali in človeških postav. V Evropi jim ni primera, nekaj podobnega bi bile kvečjemu jamske risbe v provinci Malagi in Guadalajari, so pa za mnogo tisočletij starejše nego slovite risbe iz Altamire, ki jih cenijo na 15.000 let.

Druga najdba se nanaša na staro gotsko grobišče. Že l. 1928. so med gradnjo neke ceste pri Castiltierri v provinci Segoviji odkrili prve sledove tega grobišča, sedaj so izkopali okrog 400 grobov, menijo pa, da mora biti na ozemlju, ki obsega kilometer v dolžino in 300 m v širino, kakšnih 8000 grobov. Grobišče pripada špansko-zapadnogotski dobi in je iz te dobe v Evropi največje. Našli so veliko zaponk, zapestnic, kipcev, orožja itd. Najdbe bodo spravili v nov muzej, ki ga nameravajo zgraditi v Madridu.

Že desetletja so se vršila izkopavanja na prostoru grško-rimske naselbine Emporion, današnjega Ampurija, severnovzhodno od Gerone. Lansko leto so ta izkopavanja, ki so nekaj časa počivala, s pomočjo vojaškega delavskega bataljona spet obnovili. Pri tem so odkrili najpomembnejšo najdbo od l. 1939 dalje, in sicer rimski provincialni cirkus, ki izvira po mnenju arheologov iz 3. stoletja po našem štetju. Dolg je 100 m, širok 50 m, tla so iz kamna, stopnišča pa iz lesa. Ko ga bodo popolnoma odkopali, bo to najpopolnejši in najbolje ohranjeni rimski cirkus, kar jih je na Španskem. Naslanja se na zid, ki ga je dal Cezar po bitki pri Leridi zgraditi za obrambo svoje vojaške naselbine. Z nadaljnjim izkopavanjem bodo razgalili tudi ta in pa sloviti ogromni iberski zid, ki je bil z njim zvezan. Prav tako bodo posvetili vso pozornost številnim vilam starega Emporija, ki jih odlikujejo krasni mozaiki.

Veliko zanimanja je zbudilo v Španiji končno predavanje, ki ga je imel pred kratkim znani nemški arheolog prof. dr. Schulten v Alicantu o najstarejšem španskem mestu artesu. To mesto, ki so ga razdejali Kartažani kakšnih 500 let pred našim štetjem, je odkril pred dvajsetimi leti prof. Schulten sam in je še posebno zanimivo zavoljo neke domneve, ki se je pojavila v zvezi z njim, namreč domneve, da je Tartesos tisto mesto, ki je dalo v davnih časih povod za nastanek bajke o pravljični Atlantidi.

Čenče po telefonu

Število in trajanje telefonskih pogovorov sta napredovala, ugotavlja »Frankfurter Zeitung« v eni svojih zadnjih številk. V vojnem času razširitev telefonskega omrežja ne more korakati sporedno s tem razvojem. Posledica: človek ne dobi vedno takoj zveze, ki bi jo rad. Ta pojav je v Evropi danes menda splošen in zato je vprašanje, kaj bi se dalo proti temu napraviti, za splošnost važno vprašanje. Manj telefonirati — to je gotovo Kolumbovo jajce: pred vsem pa bi se morali odpovedati odvišnemu razgovarjanju po telefonu in dolgim konverzacijam, ki jih opravimo lahko prav tako dobro ob drugem času in ustno. Brž kone bi pa ne bila nobena škoda za človeštvo, če bi te konverzacije tudi v ustni obliki izostale.

V Budimpešti so ugotovili, da bi se ljudje lahko omejili, kar se tiče telefonskih razgovorov. Odločujoči krogi imajo tudi prav določen in dobro podprt sum, kdo so tisti, ki grešijo po telefonu. Vsekako so se pisci in karikaturisti budimpeštanskih listov s pravim zadoščenjem, ki ga podpihuje gotovo lastna izkušnja, zagnali na delo, da razkrinkajo te grešnike. Tako opisujejo in rišejo najbolj nore telefonske konverzacije med damo in šiviljo, med prijateljico in zavistnico, med tovariši pri kartah, med sosedi in sosedami, med tetami vseh mogočih krožkov. Ti pogovori se vršijo od vsepovsod, iz kopalnice, iz postelje, od mize in dosegajo svoj višek v vprašanju barve in oblike kakšnega gumba, ki se naj prišije na pomladnem kostumu, v kritiki kakšnega momenta iz včerajšnje partije s kartami, v ugotovitvi, da je kava v slaščičarni tej in tej boljša nego v kavarni oni in oni. To je dovtip, a obenem tudi bridka resnica, kajti telefonska centrala sama, ki ima pač možnost zasledovati pogovore, daje razumeti, da se takšni pogovori v resnici vršijo in da dovtipneži ter karikaturisti torej prav nič ne pretiravajo. A kdor bi še dvomil v istinitost tega čvekanja po telefonski žici, se bo prepričal nemara na podlagi statistične ugotovitve, da znaša povprečna dolžina telefonskega pogovora v Budimpešti 3 in pol minute, med tem ko jo računajo v vseh drugih evropskih velemestih s poldrugo ali kvečjemu dvema minutama. Daljše pogovarjanje morajo Budimpeštanci na ta ali oni način izpolniti, in če to ne gre s pametnimi ter važnimi razgovori, gre pač s čenčanjem.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Ali mi lahko priporočite gimnastične vaje, ki pomagajo zmanjšati telesno težo?«

»O, pač. Odkimavajte prav energično z glavo, kadar vas bodo pozivali, da si vzemite pri jedi še nekaj na krožnik!«

*

»Kar vam povem, to mi lahko verjamete, moja beseda nekaj tehta!«

»Nu, sedaj vsaj vem, zakaj vam jo je tako težko držati!«

*

Po obedu je sedla ena izmed dam h klavirju in zapela. Pela je enako dolgo, kakor glasno. Eden izmed gostov je vprašal soseda:

»Ali ne poje moja soseda čudovito?«

»Kako, prosim?«

»Ali ne poje moja žena čudovito!?«

»Prosim?«

»Ali ne poje moja žena prekrasno?«

Sosed je zagodrnjal: »Ne razumem nobene besede, dokler stara škatla tam spredaj ne preneha s svojim strašnim tuljenjem!«

*

»Hudobno pišče ni poslušalo koklje, temveč je odšlo iz kokošnjaka. Tedaj je priletel jastreb in ga je požrl,« je pripovedovala učiteljica deci. »A drugo pišče, ki je bilo poslušno in je ostalo v kokošnjaku, je raslo in napredovalo. Olgica,« se je obrnila učiteljica k učenki, »ponovi sedaj pripovedko in povej, kako je bilo z neposlušnim piščetom.«

»Neposlušno pišče je požrl jastreb.«

»Dobro, Olgica. A kako je bilo s poslušnim piščetom?«

»Poslušno pišče je raslo in napredovalo ter ga je kuharica ocvrla za kosilo.«

*

»Veste, soseda, jaz in moj mož imava navado, da pošljeva malega na dvorišče, kalar se prepirava. Saj ni treba, da bi otroci vse poslušali.«

»Da, takoj je videti, da je vaš mali pogosto na svežem zraku, ker ima tako zdravo barvo.«

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 2. APRILA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Operna glasba. Napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Violinski koncert Karla Sancina, pri klavirju L. M. Škerjanc. 12.40: Cerkvena glasba. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Radijski orkester izvaja resno glasbo. Vodi dirigent D. M. Šijanec. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Izmenjalni koncert z Nemčijo. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Prenos iz Liceja »G. B. Martini« v Bologni. Prvi del koncerta, ki ga izvaja kvintet akademije Chigiana v Sieni. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Koncert kitarista Karla Hladkega. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20: Komantar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.35: Simfonična prireditev družbe EIAR: »Misterij Kristusovega trpljenja« vodi dirigent Franko Ferrara. Orkester družbe EIAR. 21.35: Predavanje v slovenščini. 21.45: Requiem W. A. Mozarta, vodi dirigent Victor de Sabata. 22.45: Poročila v italijanščini.

In un villaggio russo del bacino del Donez, conquistato dalle truppe italiane: La popolazione ascolta una trasmissione da un autocarro di Propaganda — V neki ruski vasi v kotlini Donca, ki so jo osvojile italijanske čete: prebivalstvo posluša radijski prenos ob avtomobilu propagandnega oddelka

Slovar za Južno morje

Za občevanje z deželami Južnega morja je japonska vlada izdala slovar, ki pojasnjuje 600 japonskih besed v japonski pisavi in jim dodaja prevode v malajskem, indoneškem ter filipinskem jeziku. Tudi znani japonski časopisi, kakor »Nippon«, ki je izhajal doslej v angleščini, nemščini, francoščini in španščini, ter drugi podobni časopisi prevzemajo poleg imenovanih jezikov malajščino, tajščino, arabščino, indiščino ter anamitščino in zahajajo namesto v Evropo in Ameriko v južne dežele. Jezikovna vprašanja delajo tu mnogo težav. Japonski filologi, ki jih vodi prof. Kitasato z vseučilišča v Osaki, vneto prigovarjajo n. pr. Filipincem, naj dokončno zavržejo španski in angleški jezik ter prevzamejo tudi staro ime svoje dežele.

Ime Filipinov je nastalo 1521., ko je Magelan na poti okrog sveta te otoke odkril ter jih nazval s tem imenom na čast španskemu kralju Filipu. Tedanji ljudski jezik na otočju so Španci iztrebili, prebivalstvu samemu pa vsilili špansko kulturo in krščanstvo. Stara filipinščina prav za prav ni bila samostojen jezik, temveč neka mešanica arabščine ter hindustanščine. V zadnjem desetletju so si Filipinci prizadevali, da bi ta jezik spet izkopali ter uvedli v šole, toda vlada Zedinjenih držav je temu nasprotovala, čeprav je prišel sam predsednik Quezon s takšnim predlogom v Washington. Sedaj zahtevajo japonski filologi, naj se želja Filipincev po lastnem jeziku takoj uresniči in vse kaže, da ga bodo v kratkem dejansko uvedli v šolski pouk. Japonski zgodovinarji pa menijo, da bi morali Filipinci tudi ime svoje dežele spremeniti, in sicer tako, da bi prevzeli nje nekdanji naziv Tagalog. Obenem nameravajo Japonci v vse šole zasedenega južnega prostora uvesti japonščino kot učni predmet, Francoska Indokina je pravkar pričela s tem. Tajska vlada pa je oznanila, da bodo imeli uradniki in trgovski nameščenci, ki obvladajo japonščino, pravico do boljše plače.

Odkritje Jupitrovih mesecev

V zvezi z letošnjo tristoletnico smrti Galilea Galilei je prof. G. B. Lacchini opozoril na enega izmed najpomembnejših dogodkov v življenju tega velikega učenjaka namreč na njegovo odkritje Jupitrovih mesecev. To svoje odkritje je objavil Galilei l. 1610 v Benetkah in Frankfurtu, in sicer s sledečimi besedami:

»7. januarja l. 1610, v prvih urah sledeče noči, ko sem opazoval zvezde skozi daljnogled, sem obrnil pogled na Jupitra, in ker sem bil zgradil izboren instrument (med tem ko je prejšnji, šibkejši, premalo približaval), sem opazil v njegovi bližini tri majhne, vendar zelo svetle zvezdice. Čeprav sem jih smatral za stalnice, so me vendar presenetile, ker so bile razvrščene točno v premi črti, sporedno z ekliptiko, in ker so bile po velikosti sijajnejše od drugih tovarišic. Med seboj in napram Jupitru so bile postavljene takole: dve sta bili na vzhodu in ena na zapadu; tisti, ki sta bili najbolj vzhodno in najbolj zapadno, la razdalja med njimi in Jupitrom, saj sem sta bili videti večji; le malo me je zanimajih smatral, kakor rečeno, za stalnice.«

Nekoliko dni pozneje se je moral veliki učenjak uveriti, da gre za satelite, ki krožijo okrog velike premičnice, in sicer je odkril potem še četrtega. Že naslednjo noč, torej med 8. in 9. januarjem, je ugotovil, da so na zapadni strani premičnice tri zvezdice in vse tri so bile videti enako svetle. Če bi bilo res, da so bile le stalnice, bi se bil moral Jupiter umakniti proti vzhodu od njih, račun pa je jasno pokazal, da se je premikal proti zapadu. 10. januarja se je uveril, dt se zvezdice premikajo skupaj z Jupitrom in po ponovnem opazovanju 11. januarja ni nič več dvomil, da gre za mesece. Tako je prišlo do prevažnega odkritja, ki je bilo zanj tem pomembnejše, ker je na ta način dobil v roke nov dokaz v prilog Kopernikove teorije, za katero se je boril že nekoliko let.

Drag sneg

V Stockholmu imajo še sedaj mnogo dela s tem, da pospravijo sneg, ki so ga letos zapadle izredne množine. Samo doslej je morala mestna uprava za kidanje snega plačati več nego 2 milijona švedskih kron, to je okrog 10 milijonov lir. V tem daljnem severnem mestu pa zime seveda še davno ni konec, občina bo morala na račun sedanjega in novega snega poseči še globoko v svojo blagajno.

ANEKDOTA

»Kako zdravite prav za prav žolčne kamne?« je vprašal v neki družbi bogat berlinski trgovec, ki bi si rad prihranil strošek za zdravnika, starega, priljubljenega profesorja dr. Heima.

»Z največjo pazljivostjo!« je odgovoril Heim, ki je dobro uganil njegovo namero, z resnim obrazom.

VSAK DAN ENA

»Zato, ker sem si privoščil kopel, ne smeš takoj misliti, da sem pijan!«

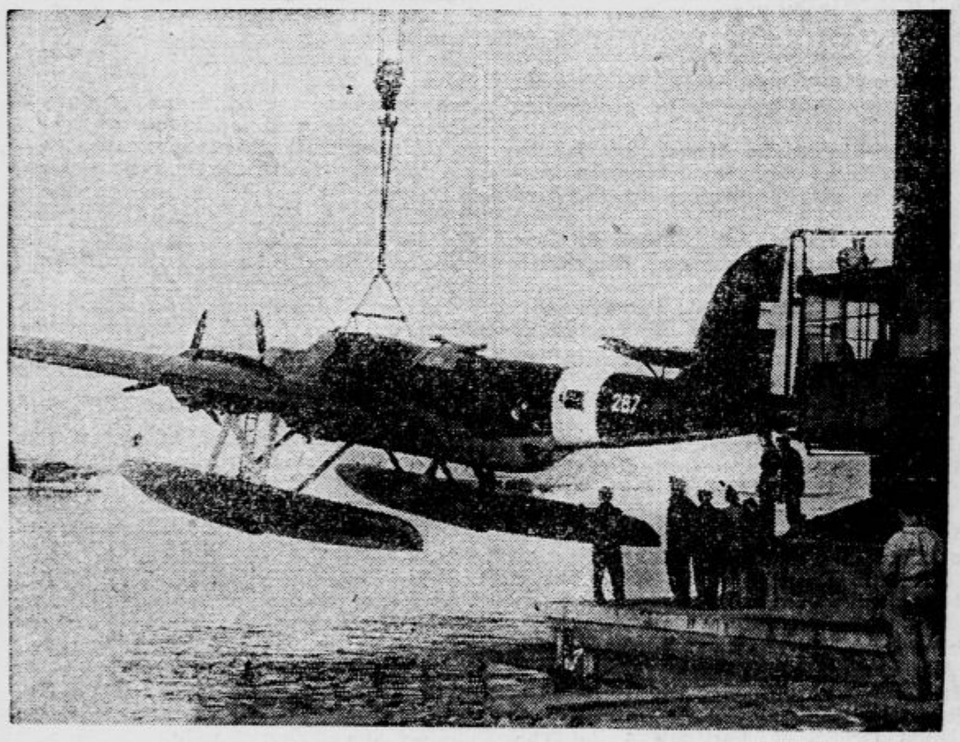

In una base italiana di idrovolanti: apparecchi in sosta dopo le quotidiane missioni di guerra — V nekem italijanskem hidroavionskem oporišču: letala v premoru med vsakodnevnimi vojnimi akcijami

KULTURNI PREGLED

Goethejeva „Ifigenija" v Drami

Goethejeva »Ifigenija na Tavridi«, ki je imela v torek premiero v naši Drami, je delo tridesetletnega pesnika in v marsičem odsev njegovih notranjih in vnanjih doživljajev. V duševnih nemirih in težavah, ki jih je položil v karakterje teh antičnih oseb, je bilo nekaj tiste plemenite doživljajske snovi, ki se je zgostila v nemiru pesnikovega lastnega življenja. Predvsem pa se je tridesetletni Goethe zatopil z »Ifigenijo« v svoj sen o »grškem čudežu«, ki je vanj veroval tudi on. Zato mu igralci niso nikdar mogli zadosti prikazati tega, kar je bila »Ifigenija na Tavridi« v njegovi domišljiji. Tudi sam ni mogel niti v subtilni pesniški oblik do konca opisati svojega pesnškega sna. Osem in štirideset let po prvi izvedbi te tragične pesnitve je stari Goethe dejal Eckermannu: »Natisnjena beseda je seveda samo medel odraz življenja, ki se je takrat pri zasnovi gibalo v meni.« Goethe ni videl v »Ifigeniji« samo obnovitve starega motiva, ki ga je po Euripidu skušal obdelati tudi Racine ali pa Lagrange v »Oreste et Pylade«, marveč je videl v nji predvsem izraz življenja in svoje doživljajske izkušenosti. Zakaj tudi njegovo dušo so preganjale Furije, tudi v nji je drhtelo hrepenenje za daljavami mladostne sreče, tudi v nji so se spoprijemali močni etični konflikti. In pri vsem tem ne smemo pozabiti, da je dokončna, pesniška oblika »Ifigenije« dozorevala Goetheju na potovanju po Italiji, kjer se je pod sinjim nebom ki ga je moglo spominjati neba in oljčnih gajev Atike, pogosto srečaval s spomeniki antike — doživetje, ki ga drame samo, kdor je sam s podobno ljubeznijo in spoštljivostjo doživljal antiko na njenih avtentičnih tleh in nje arhitekturo v prvotnem krajinskem okviru.

V ostalem pa je Goethejeva »Ifigenija na Tavridi« izrazit sad svojega časa. Vsa njena zgradba ustreza humanistični kulturi klasicizma, ki je bila pozni, jesenski cvet aristokratskega reda v Evropi. Prav globlji pogled v »Ifigenijo« in nje primerjava s staro Euripidovo obdelavo nam kaže, kolike stvari so se med tem spremenile v človeški zavesti. Goethejeva podoba antičnega sveta, kakor se nam razodeva v tej dramatski pesnitvi, nas spominja po plemenitosti svojih linij in po racionalni rešitvi zamotanih problemov arhitekture Versaillesa in mirnih perspektiv njegovih vrtov. Še živi moč bogov, toda ne več kot absolutna, nezlomljiva sila, ki neizprosno melje in drobi človeške usode, kakor pri Euripidu. Nad starimi zakoni, ki so zahtevali v imenu bogov človeške krvi, nad slepimi strastmi in besno, barbarsko togoto in mržnjo vstaja ratio, ta dobri duh Goethejevega stoletja, duh, ki združuje antične vzore in krščansko etično izkušenost v žlahtno humanitas novega časa. Goethejeva »Ifigenija na Tavridi« je viden izraz novega razpoloženja, novega, a že jesenskega klasičnega miru in harmoničnega čustva, ki je navdajalo duhovne plasti vladajoče družbe malo pred viharjem Velike revolucije. Zoper tega duha se ne bo dvignila samo meščanska revolucija, marveč tudi romantika, ki bo šele v svoji skrajni, izrojeni razvojni fazi skušala razviti destruktivne sile in nazdigniti nasproti antični in krščanski disciplini animalično dno v človeku.

»Ifigenija na Tavridi« nima velikega zunanjega dogajanja. Hčerka kralja Agamemnona iz nesrečnega Tantalovega rodu, ki ga neugnano preganja maščevanje bogov, bi bila sama postala žrtev rodovne nesreče, da je ne reši boginja Diana na barbarsko obalo Tavride, kjer služi kot svečenica v Dianinem templju. Ifigenija ublaži s svojim vplivom na skitskega kralja Toasa barbarske nravi, toda ko jo kralj nekega dne poželi in Ifigenija, ki vsevdilj sanjari o vrnitvi na zasanjana grška tla onkraj sinjega morja, odkloni njegovo ljubezensko ponudbo, se Toas odloči, da spet uvede stari zakon, po katerem se žrtvuje boginji Diani vsak tujec, ki neopravičeno prestopi mejo Tavride. In kot prvi dve žrtvi prideta mladeniča, v katerih enem se naposled razkrije Ifigenijin brat Orest. Od njega izve za usodo svojega očeta, trojanskega bojevnika Agamemnona in matere Klitamnestre, ki je padla pod Orestovo roko. In Ifigenija se sporazume z Orestom in tovarišem Piladom za ubeg v domovino, čeprav se obotavlja zaradi hvaležnosti do kralja Toasa. In ko se s tem srečanjem izpolni izrek Apolonovega svetišča in se Orest in Ifigenija sprostita prokletstva bogov, doeže Ifigenija še zadnjo veliko zmago: kralj Toas se vda in pomiri ter blagoslovi nieno pot v domovino.

V tem, le vnanje začrtanem vsebinskem okviru se dogajajo konflikti, ki imajo izrazito duševni značaj in ki odsevajo tri človeške usode: Ifigenijino usodo nesrečne begunke, ki hrepeni iz daljave za sončnimi bregovi domovine in ki z močjo svoje ženske duše zmanjšuje silovitost strasti in nasprotij; usodo Oresta, ki pride po celi verigi nesreč skozi vihar blaznosti k občutku spočetosti in k čisti, jasni zavesti, v katero posine kakor sonce ljubezen njegove sestre. In naposled odraža igra usodo skitskega kralja Toasa, ki se iz barbara hlepečega po sili in krvi, spremeni v človeka spoznanja in odpovedi, v človeka, kakor ga je hotel imeti grški, zlasti pa humanistični življenjski nazor. Te tri usode dajejo s svojimi medsebojnimi konflikti igri dovolj notranje vsebine in presojne duševne lepote. Trojici glavnih oseb se pridružujeta še Orestov zvesti, veseli, razigrani drug Pilad in Toasov svetovalec Arkas. Goethejeva stvaritev je ohranila vso zvestobo idealu klasične drame glede enotnosti prostora in časa: v vsej njeni pesnitvi se odražata blesk morja in marmorna lepota templja, ki ga obdaja gaj južnega drevja kot stilizirani krajinski okvir mediteranskega sveta.

»Ifigenija na Tavridi« ni imela niti v Goethejevih časih predornega uspeha, čeprav je bilo takrat občinstvo bolj vajeno zgoščenega in harmonično ubranega stila klasičnih iger in mu je bila zaradi večje in globlje razširjenosti humanističnega obrazovanja bližja mitologija in simbolika klasične dramatike. Goethe je sam dejal Eckermannu, da se zdi občinstvu dolgočasna, kar je »lahko razumeti. Igralci niso vajeni, da bi take igre igrali in občinstvo ni vajeno, da bi jih poslušalo.« Od igralca je Goethe zahteval, da se res vživi v igro in da daje z njo življenje, ne pa igranje. Današnje občinstvo stoji še pred večjimi težavami, ker ga je romantična in zlasti še realistična dramatika preveč odtujila izrazito pesniškemu in stilno umerjenemu svetu, ki ni podoba stvarnosti, marveč fantazijsko ustvarjeno življenje duše s posebno zakonitostjo svoje poetične snovi. Zaradi tega je vsaka predstava te vrste igre tudi za najboljše gledališče résna preizkušnja.

V prevodu pesnika Frana Albrechta ki je Goethejeve jambe prelil večje polno in z rahlimi poetičnimi odtenki v slovenske verze, je »Ifigenijo na Tavridi« naštudiral za oder režiser Jože Kovič. Skušal ji je dati v scenični podobi, ki jo je slikovito zasnoval ing. arch. Franz, kar največ odrskega življenja. Majhno število oseb, pogosti dolgi monologi, potreba tistega deklamatoričnega patosa, ki je nujno združen z recitacijo vezane besede, vse to je stavilo uprizoritvi in nje sodelavcem visoke zahteve in nevsakdanje težkoče. V splošnem je treba reči, da je Kovič pokazal resno umevanje za problematiko te režije in dovolj srečno roko v nje rešitvi.

O igralski izvedbi bo, upam, še beseda zlasti v zvezi z možnostjo primerjave med tremi Ifigenijami, ki se nam obetajo. Na premieri smo lahko pozdravili go Šaričevo v vlogi, ki gotovo ustreza njeni tenkočutni umetniški naravi in igralski kulturi. Njena Ifigenija je imela mnogo tistega klasičnega miru, lepote gibov in notranje toplote tonov, ki jih zahteva neki Goethejev komentator. Njena recitacija pesmi Park je bila pretresljiva, njena igra v zadnji sceni globoko doživeta. Jan je kot Orest prav tako ustrezal zahtevam te zelo težke igre, zlasti v vrhunski sceni blaznosti, prav kakor je Skrbinšek podal prepričevalnega Toasa. Uveljavila sta se tudi Nakrst kot Pilad in Gregorin kot Aras.

Slovenica v drugi knjigi Hrvatske enciklopedije

Zagreb, marca

V enako reprezentativni obliki kakor prva knjiga, ki nič ne zaostaja za enciklopedijami velikih narodov, je pred kratkim izšla druga knjiga Hrvatske enciklopedije. Za letos je napovedana še tretja in četrta knjiga. Založnik je Hrvatski izdavalački bibliografski zavod, ki je po ustanovitvi sa-

Kronika

*** Naročnina za »Jutro« znaša 12 lir na mesec. Onim naročnikom, ki so za marec plačali več, se bo ta razlika štela v dobro pri naročnini za april.**

*** Sedem Francozov odlikovanih z železnim križcem.** Pariški tisk obširneje poroča, da je bilo z nemškim železnim križcem odlikovanih 7 pripadnikov francoske prostovoljske legije na vzhodni fronti. Odlikovani so: major Lacroix, dva poročnika in štirje legionarji. Major in nekateri ostali odlikovanci so bili nevarno ranjeni.

*** Smrt na fronti.** Brigadni vodja SS in policijski generalni major dr. Walter Stahlecker je bil na vzhodni fronti v bitki z boljševiki nevarno ranjen in je 23. marca na prevozu v zaledje izdihnil. — Major Angerer z Dunaja, poveljnik topniškega oddelka na vzhodni fronti, je moral 12. februarja zaradi talečega se snega zapustiti svojo opazovalnico. V spopadu s sovjetskimi oklopniki je kmalu nato padel. — Nadalje je padel na vzhodni fronti narednik Henrik Sterzinger, eden izmed znanih nemških plezalcev. Še lansko jesen mu je uspel nov, zelo težaven vzpon na Ilmspitze v Stubajskih Alpah.

*** Koncert florentinskega orkestra na Dunaju.** V okviru proslav stoletnice dunajske Filharmonije je bil ob udeležbi nad 2000 oseb prirejen na Dunaju koncert Orkestra florentinskega Glasbenega maja. Ta kulturna manifestacija je vzbudila veliko pozornost tudi pri oblastih. Koncert je imel s svojim umetniškim programom in sijajno izvedbo velik uspeh.

*** Dva dirkača na nebesnem svodu.** Nedavno smo poročali, da je finski astronom Väisälä 12. marca ponoči odkril zanimivo nebesno telo, ki izredno naglo hiti skozi Leva. Odkritelj je zlaj izračunal, da ima ta brzotekač parabolično pot kometa, zato je kot tretji tak pojav v letošnjem letu krščen za »komet Väisälä 1942 C«. V bližini Sonca je stal novi komet že 16. februarja in je bil takrat oddaljen za eno in eno tretjino astronomskih enot. Kometova pot je za kakih 40 stopinj nagnjena proti ravnini zemeljske poti. — Drugi letošnji komet je odkrila gospa Oterma, sodelavka imenovanega finskega astronoma. Slučajno je prof. Väisälä skoraj na istem mestu, kjer se je pojavil prvi brzotekač, odkril še enega, nekoliko manj hitrega posebneža, čigar pot je treba šele raziskati. Je za eno do dveh veličin šibkejši po svetlobi kakor pred njim odkriti komet.

*** Meteor nad Dunajem.** V noči od petka na soboto (5 minut po polnoči) so zvezdogledi na Dunaju opazovali zanimiv padec meteorja. Jedro je bilo veliko kakor polna luna, rep pa je bil 30 krat daljši kakor jedro. Pojav je trajal pol sekunde. Meteor je hitel od jugozapada proti severovzhodu — v smeri proti Kahlenbergu — in je izginil na obzorju.

*** Produkcija mleka v Italiji.** Enotna razdelitev mlečnih proizvodov je bila uvedena za vso Italijo že pred časom. Proizvodnja kravjega mleka je pod kontrolo. Preskrba velikih italijanskih mest s svežim mlekom je bila pred meseci racionirana in kot posledica tega blokirana industrija sira. Mlečne knjižice so zdaj uvedene tudi za našo pokrajino. Italijanska mlečna produkcija je znašala pred vojno 68.7 milijona hl, kar daje povprečno 18 hl na kravo letno. Od te ogromne mlečne proizvodnje je znašala potrošnja svežega mleka samo 43.8%. Nekaj manj mleka, in sicer 34%, je bilo porabljenega za proizvolnjo sira, 22.8% pa za živinorejo.

*** Bolgarske rože za italijanske grobove na Balkanu.** Bolgarski zunanji minister Popov je sporočil italijanskemu poslaniku, da bo bolgarska vlada darovala v znak hvaležnosti do Italije dvajset tisoč rožnih rastlin za okrasitev grobov italijanskih junakov, ki so padli na grško-albanski meji. Rastline bodo v kratkem odpremljene v Albanijo.

*** Glasilo sadjarskega in vrtnarskega društva »Sadjar in vrtnar« za april je izšlo.** Na naslovni strani prinaša sliko, ko je zemlja že kopna in sonce sili naravo k novemu življenju. Med sotrudniki najdemo same preizkušene delavce v sadjarstvu in vrtnarstvu. Kafol Franc je prispeval članek Za intenzivno sadjarstvo — razne oblike, M. Humek razpravlja o kvalitetnem, sortiranem sadju, A. Skulj opisuje vodene poganke v sestavku Roparji ob vznožju debla, Lenard Frido piše o izboru marelic. Potem slede urednikovi članki Kako je treba toplo gredo zračiti, obsenčevati in zalivati, Preizkuševanje paradižnikovih sort, O fižolu in polemičen prispevek Cvetka izza domačega plota. Jože Kregar je zastopan s prispevkom Ali je paradižnik resista res vreden priporočila? Inž. Gvido Fajdiga je prispeval sestavek O pridelovanju zelenega semena. Sledijo nasveti kaj bomo delali v aprilu in zanimiv drobiž. Številko zaključujejo ilustriran odlomek iz Čapkove knjige Vrtnarjevo leto in društvene vesti. Ker je dandanes več ali manj vsakdo zainteresiran na sadjarskem in vrtnarskem delu, list vsakomur priporočamo.

*** Italijanska letala na Sredozemskem morju.** Letošnja devetnajsta številka odlične italijanske revije »Documenti di Vita Italiana«, ki izhaja v Rimu, je v celoti posvečena italijanskemu letalstvu na Sredozemlju. Kakor običajno, krasijo tudi to številko številne slike z najzanimivejšimi prizori iz italijanskega letalskega vojevanja na Sredozemskem morju. Vsa številka je tiskana v bakrotisku ter ima italijansko in nemško besedilo. Uvodni članek je napisal Aldo Franco Pagliano, ki zaključuje takole: »Od Gibraltarja do Aleksandrije leži pretnja v zraku nad sovražnikom, pretnja, ki osredotoča svoje stalne in pogoste letalske napade, kakor še nikoli, na Malto. Pri tem se dá slutiti bližnja ura, ko bo ta v svoji strateški pomembnosti že nevtralizirani otok dokončno ločen od ostalih angleških letalskih opor tšč v Sredozemlju. Potem se bo lahko pričela nova doba v trdi borbi, ki jo je treba izvojevati na tem morju. In sicer bo to doba dokončne osvoboditve.«

*** Knjiga in fronta.** Po vesteh iz Berlina so ambulantne knjigarne, ki so bile ustanovljene za vojake na fronti, prodale leta 1940. okrog 900.000 izvodov knjig, lansko leto pa nekaj nad dva milijona izvodov. Knjigarne so obiskovale celo vojake v prvih bojnih linijah.

*** Pisma za inozemstvo je treba oddati na pošto osebno.** Od 30. marca t. l. dalje morajo predajati stranke svoje pisemske pošiljke za inozemstvo osebno na pošti. V Ljubljani je za sprejem takih pošiljk določena le pošta Ljubljana 1 (glavna pošta). Pošiljke se morajo predati pri za to določenem okencu **nefrankirane** v roke poštnega uslužbenca, pošiljatelj odnosno prenašalec mora plačati poštnino ter se hkrati legitimirati. Za legitimiranje so dopustne vse zakonito priznane listine s fotografijo, ki so jih izdala drž. oblastva, potni listi, propustnice, orožni listi (bodisi za osebno obrambo ali za lov), vozniška (šoferska) izkaznica, izkaznice stranke (Partito Nazionale Fascista), izkaznice U. N. U. C. I. (Unione Nazionale Ufficiale Congedo), osebne izkaznice, poštne izkaznice za istovetnost in knjižice državnih upokojencev.

*** Ženske sprevodnice v Budimpešti.** Ker je moralo znatno število uslužbencev cestne železnice v Budimpešti odriniti k vojakom, je uprava sprejela v službo 1000 sprevodnic. Če bo treba, bo sprejeto še večje število.

*** Zračna zveza Zagreb-Benetke-Milano** je začela z rednim obratom dne 30. t. m., ob istem času je bila otvorjena zveza Zagreb-Budimpešta.

*** Zaradi poslušanja tujih radijskih postaj** sta bila pred posebnim sodiščem v Kremsu obsojena 75 letni Franc Bezchleba na 5 let ječe in 68 letni Rihard Gasteiger na 3 mesece zapora.

*** Dve smrtni obsodbi.** Pred posebnim sodiščem v St. Pöltnu se je moralo zagovarjati pet zločencev, ker so v varstvu zatemnitve izvršili 11 vlomov in nabrali za več kakor za 10.000 mark plena. Posluževali so se motornih koles. Glavna krivca Alfred Schoderschitz in Arnold Starkl sta bila obsojena na smrt, ostali pa na dolgoletno ječo.

*** Velik pokolj živine na skrivnem.** Mesar Karl Wildhalm iz Leopoldaua na Zgornjem Avstrijskem je v dobi od pričetka vojne do septembra lani skrivaj poklal 46 volov, 135 telet in 22 svinj, v skupni živi teži 28.700 kg. S to množino bi bila krita tedenska potreba mesa za 30.000 ljudi. Imel pa je samo 1200 odjemalcev, seveda brez nakznic. Posebno sodišče na Dunaju ga je obsodilo na 12 let ječe in na visoke denarni kazni.

*** Uspeh srednješolskih knjižnic.** Iz Rima poročajo o velikem uspehu, ki ga zaznamuje nedavna uvelba posebnih knjižnic za dijaštvo srednjih šol. Prvi statistični podatki kažejo, da znaša povprečno število knjig, ki si jih je izposodil posamezen učenec, 15 izvodov, medtem ko so jih mnogi prebrali v teku zadnjega šolskega leta 25 ali še več. Potemtakem je 200.000 dijakov na srednjih šolah prebralo vsaj kakih štiri milijone knjig.

*** Največja južnoameriška tovarna streliva zletela v zrak.** Pri brazilskem mestu San Paolo se je zgodila izredno močna eksplozija: zletela je v zrak največja tovarna municije v vsej južni Ameriki. Število človeških žrtev še ni znano.

*** Ura, ki gre od l. 1916.** Iz Berlina poročajo, da je neki Šved izkonstruiral uro, ki gre že od l. 1916, ne da bi jo bilo treba navijati. Vsekako ne gre niti v tem primeru za iznajdbo tolikokrat poizkušanega »perpetuum mobile«, marveč samo za srečno vključitev atmosferičnega pritiska v mehanizem ure, s čimer je bila pridobljena potrebna pogonska energija, ter bi se ura ustavila, čim bi se spremenil zračni pritisk, kar pa se od l. 1916. ni zgodilo.

*** Štirje otroci — žrtev krokodilov.** Preko Tokija poročajo o hudi nesreči, ki se je pripetila gojencem nekega misionarskega zavoda v Turundi. Gojenci so se neskrbno igrali na obrežju reke, kar se nenadno pojavijo krokodili in se počasi splazijo na obrežje. Igrajoči se otroci so jih opazili šele v zadnjem trenutku in so zagnali divji krik ter se spustili v beg, vendar so krokodili štiri izmed njih dobili v svoja žrela in jih požrli.

*** Oče je nadomestil padlega sina na bojišču.** Fašist Lucino iz Montena pri Comu, ki se je udeležil vojne 1915—18, je imel sedaj na bojišču sina. Nedavno je sin junaško padel na bojnem polju. Tedaj je oče zaprosil, da sme stopiti na njegovo mesto. Prošnji so ugodili in Lucino je že odrinil na isto bojišče, kjer mu je padel sin.

*** Z mlekom so pogasili požar.** Minule dni je izbruhnil požar na nekem posestvu na danskem otoku Samsö. Ker je bila vsa voda zamrznjena, niso mogli gasili z vodo, marveč so se poslužili 10 tisoč litrov mleka, ki je bilo pravkar pripravljeno za izvoz. Kljub temu je eno poslopje zgorelo, vendar so rešili ljudi in živino ter preprečili še večjo škodo.

*** Osem levov je ušlo iz zverinjaka** v argentinskem mestu Santa Maria. Prebivalstvo se je poskrilo v zaklenjene hiše, orožniki in vojaki pa so se spustili v lov na zverine in so štiri pobili, štiri pa ujeli.

*** Boj zoper pegavico na zasedenem Poljskem.** Iz Lvova poročajo, da je bil tamkaj ustanovljen velik laboratorij, v katerem bodo izdelovali cepivo zoper pegavico. V vseh večjih krajih zasedene vzhodne Poljske so začele poslovati posebne postaje za uničevanje ušivosti in prebivalstvo je dolžno, da se jih redno poslužuje. Prav tako so v vseh vaseh določeni posebni dnevi, ko morajo kmetice pod nadzorstvom nemških oblasti prati perilo.

IZ LJUBLJANE

u— **Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani** priredi tudi letos pomladansko vzrejno tekmo psov ptičarjev vseh vrst, ki so bili poleženi v letu 1941. Tekma se bo vršila v nedeljo dne 12. aprila t. l. v okolici Ljubljane z naslednjim sporedom: zbirališče ob 7. uri zjutraj na vrtu hotela Miklič v Ljubljani, tam bo tudi živinozdravniški pregled psov, smotra za vpis v RP in žrebanje; nato odhod v lovišče. O tekmi bodo na licu mesta razglašeni rezultati. Prijavnina za vsakega psa znaša 50 lir za člane in 100 lir za nečlane. Poklicni lovci, ki vodijo svoje pse, so prijavnine oproščeni. Prijavnino je obenem nakazati s prijavo po položnici ček. rač. št. 12610. Vsak tekmovalec bo dobil diplomo, poklicni lovci pa še denarna darila po 150, 100 in 50 lir. Vsak tekmovalec naj pošlje rodovnik psa obenem s prijavnico na naslov: Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. Volnike psov opozarjamo, da se ocenjujejo prirojene lastnosti psa in da so predmeti preizkušnje pri pomladanski vzrejni tekmi naslednji: nos, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, ubogljivost, strelomirnost in zasnova za delo po sledi zajca.

u— **Strokov. nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti za Bežigradom** začne po Veliki noči s poukom v četrtek 9. aprila. Vajenci usnjarskih obrti vseh vrst, tapetniki in klobučarji imajo šolo ob torkih in petkih, vajenci slikarskih in sorodnih obrti ter knjigovezi ob torkih in četrtkih, krojaški in krznarski vajenci pa ob četrtkih in petkih. Mojstre spet opozarjamo na rednejši šolarski obisk vajencev.

u— **Nesreče.** Pri igri si je poškodoval desnico 6 letni sin posestnice Pavel Treo iz Hotedršice. S kolesa je padel in se potolkel po glavi 15 letni sin uradnika Milivoj Mihal. Pri cepljenju drv se je vsekal v levico 55 letni strojnik mestne elektrarne Edvard Virk. Po obrazu se je hudo oparil 19letni ključavničar državnih železnic Jože Lepša. Na cirkularki si je poškodoval palec desnice 22letni torbarski pomočnik Vinko Bončar. Po nogah se je opekla 49letna delavčeva žena Ivana Skaletova iz Ljubljane. Ponesrečence so prepeljali v ljubljansko splošno bolnišnico.

u— **Podružnica SVD Ljubljana I** bo oddajala naročeni semenski zgočnji krompir »Bintje« članom-naročnikom v četrtek in petek dne 2. in 3. t. m. od 9. do 12. in od 15. do 18. ure v skladišču Kmetijske družbe na Novem trgu 3. Z ozirom na majhno množino dodeljenega krompirja dobi vsak naročnik le skrčeno količino največ 20 kg. Vreče je treba prinesti s seboj.

u— **Starokatoliška tradicionalna služba božja** bo danes, na Veliki četrtek, 2. t. m. ob šesti uri zvečer s skupnim velikonočnim obhajilom. Cerkveni govor: Temeljna vez vseh krščanskih cerkva. Vabljeni vsi verniki in njih prijatelji.

u— **Velikonočna razstava v Galeriji Obersnel.** Danes bo v Galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti otvorjena velikonočna razstava z deli naših znanih slikarjev Maksima **Gasparija**, Saše **Šantla**, Henrika **Smrekarja** in kiparja **Sajovica**. Občinstvu priporočamo, da si ogleda zanimivo razstavo domačih umetnikov.

u— **V počastitev spomina** blagopokojne gospe Kančeve darujejo obiskovalci »Osoj« in prijatelji g. Antona Kanca namesto cvetja na grob umrle znesek 125 lir Društvu slepih v Ljubljani, za kar se jim društvo najtopleje zahvaljuje.

u— **Damsko frizerski salon** E. Fettich-Frankheim se je preselil v **Šelenburgovo ulico 6-I.** Priporoča se za cenjeni obisk.

u— **Izvrsten sladek muškatelec** toči Fr. Kham, Kongresni 8.

Iz Novega mesta

n— **Filmske predstave GILLA.** Novomeški GILL je pričel prirejati redne filmske predstave za učence in dijake novomeških šol, na katerih predvaja dokumentarne Lucejeve žurnale o delovanju GIL-a. Zalnje predstave, na katerih so bili med drugim prikazani sportni nastopi mladih fašistov na Mussolinijevem forumu, vežbanja mladih GIL-ovih alpincev in tekmovanja z aeroplanskimi modeli, so vzbudile posebno pozornost med novomeško mladino.

n— **Živinski sejem.** Ponedeljkov živinski sejem je bil prav dobro obiskan ter se je poznala le odsotnost kupcev in prodajalcev iz oddaljenejših krajev. Na sejem je bilo prignanih 322 prašičev in 44 konj. Cene prašičem so ostale še vedno neizpremenjene, povpraševanje za njimi pa še vedno naraščа. Opaža se, da prihaja zadnje čase na novomeške sejme vedno več novih naseljencev, ki so prevzeli posestva kočevskih izseljencev. Za konje vlada sedaj ob pričetku najvažnejših poljskih del veliko zanimanje in so bili dobro prodani.

n— **Številne nesreče.** V Jermanovem vrhu pri Škocjanu je padel z voza 32 letni posestnik Jože Hočevar in si zlomil desno nogo. — S kropom se je opekla enoletna hči krojača Šonc Marija iz Hrastovca pri St. Rupertu in dobila težke opekline po vsem telesu.

n— **Zatiranje lubadarja.** Ker se je v preteklem letu lubadar močno razširil po novomeškem okraju in tudi letos grozi novomeškim gozdovom resna nevarnost od lubadarja, je okrajni civilni komisar izdal podrobna navodila za zatiranje lubadarja. Tako se mora v igličastih gozdovih pozimi posekano ali na kak drug način polomljeno drevje v nižjih legah do 15. aprila, v višjih legah pa do 15. maja spraviti iz gozda. že po lubadarju napadeni stoječi ali posekani les se mora takoj obeliti, ostanki pa z zalego vred sežgati. Prepovedano je skladanje igličastega lesa v neolupljenem stanju po zgoraj označenih rokih pri hišah na dvoriščih, ob cestah, zlasti pa na skladiščih pri žagah, ter te dolžnosti ne zadevajo samo gozdnih posestnikov, temveč tudi lastnike in zakupnike žag, lesne trgovce itd. Opazilo se je tudi, da suše mnogi gozdni posestniki v času med 15. aprilom in 1. oktobrom, to je za časa razploda lubadarja, posekani igličasti les na kraju posek v gozdu na način, da se debel drže še vrhače in da lesni trgovci ne izvažajo pravočasno posekanega igličastega lesa bodisi v okroglem, bodisi v otesanem stanju s sečnih prostorov na posebne ležarinske prostore. Na ta način naravnost ovirajo, da se sečni prostori ne morejo pravočasno očistiti in sečni ostanki odstraniti. V vrhačih, kakor tudi v odpadkih se najprej pojavi lubadar. Okrajno glavarstvo bo prestopke najstrožje kaznovalo, poleg tega pa se bodo potrebna dela po preteku označenih rokov izvršila na stroške prizadetih oseb.

n— **Prepovedane kupčije z mastjo.** Pred sodnikom poedincem novomeškega okrožnega sodišča sta se morala zagovarjati 30letni delavec Škedelj Martin iz Rateža in Jurič Julijana iz Novega mesta. Prvemu je obtožnica očitala, da je novembra prodal Jurič Julijani 12 kg masti po 35 lir namesto po 15.20 lir, ta pa je mast zopet prodala Francu Škafarju iz Ljubljane po 70 lir. — Ko pa je Škafar v Ljubljani to mast pregledal, je moral dognati, da je bilo masti samo za dva pr sta, pod mastjo pa je bila zmes iz kosti, ledvic, surovih pljuč itd. Mast je ljubljanska policija dala v preiskavo mestnemu živilskemu laboratoriju, ki je dognal, da je zmes neužitna in tudi neuporabna za industrijske svrhe, ter je vso uničil. Škedelj se je zagovarjal, da o ponarejanju masti ni imel niti pojma, ter sta morala to izvršiti njegova žena in brat, dočim je Juričeva krivdo priznala. Zaradi prevare in zaradi navijanja cen je bil Škedelj obsojen na 20 dni zapora in 800 din denarne kazni, Juričeva pa samo zaradi navijanja cen na 10 dni zapora, 180 din denarne kazni, pogojno za dve leti, obenem pa mora Škafarju povrniti tudi 840 lir za plačano mast.

Iz Hrvatske

Hrvatsko obišče slovit italijanski učenjak. V bližnjih dneh pride v Zagreb ugledni gost iz zavezniške Italije prof. Paolucci di Valmagiole. Imenovani je znamenit zdravstveni delavec, ki je spisal več kakor sto razprav o patologiji in kirurški kemiji. Grof Paolucci je predsednik mednarodne zveze za borbo proti pljučnim boleznim in predstojnik rimske vseučiliške klinike. V Zagrebu bo imel dva predavanja iz področja svojega znanstvenega delovanja, in sicer enega na vseučilišču, drugega pa v hrvatskem zdravniškem društvu.

Nemški industrijec dr. Thiessen v Zagrebu. V nedeljo je prispel v Zagreb nemški znanstvenik prof. dr. Thiessen. V teku tedna je imel več predavanj, med drugim tudi na zagrebški tehnični fakulteti.

Zagrebško stolnico bodo obnovili. Odbor za obnovo stolne cerkve v Zagrebu že delj časa zbira prispevke. Med darovalci za popravilo cerkve je tudi država, ki je prispevala milijon kun.

Razširjenje zagrebške elektrarne. Nedavno je bila seja upravnega odbora zagrebške elektrarne, na kateri je bilo sklenjeno, da bosta razširjeni zagrebška kalorična električna centrala in hidrocentrala v Ozlju.

Protimasonska razstava v Osijeku. Veliko zanimanje med občinstvom je vzbudila protimasonska in protiboljševiška razstava v Osijeku. Povprečno si jo ogleda vsak dan 2000 obiskovalcev. Za obisk razstave je dovoljena polovična vožnja, poleg tega pa dobi še vsak brezplačno vstopnico za predstavo filma »Večni Žid«.

Zagrebško gledališče v letošnji sezoni. Graška »Tagespost« se v obširnem članku bavi s 5 mesečno delavnostjo hrvatskega državnega gledališča v Zagrebu. List navaja inozemske in domače avtorje, katerih dela so bila letos izvedena na zagrebškem odru. Skupno je bilo okoli 300 predstav, od tega 16 premier, 9 novo naštudiranih komadov in 28 starih del. Vse izvedbe, pravi list, so dosegle visoko umetniško stopnjo, tako da lahko hrvatsko državno gledališče s ponosom gleda na svoje uspehe v letošnjem letu.

Razgovori slovaškega poslanika. Pretekli teden je slovaški poslanik in opolnomočeni minister dr. Josef Cieker obiskal ministra za gozdove inž. Frkoviča in prosvetnega ministra prof. Ratkoviča. Vrnil je tudi obisk predsedniku hrvatskega Sabora Marku Došenu. Z imenovanimi se je delj časa razgovarjal o vprašanjih, ki zanimajo Slovaško in Hrvatsko.

Spominski znaki. Kakor smo že poročali, bodo za obletnico ustanovitve Neodvisne države Hrvatske izdali posebne spominske znake. Kovinski znak bo stal 10 kun, znak iz lepenke pa 2 kuni. Odbor za proslavo obletnice bo z nabranim denarjem kril izdatke za proslavo, ostanek pa bo razdeljen med one, ki so bili prizadeti pri osvobodilnih bojih.

Otvoritev hrvatskega Sabora v filmu. Te dni so začeli na Hrvatskem predavajati Ufin zvočni tednik o otvoritvi hrvatskega Sabora. Zgodovinski dogodek bo tako ostal ohranjen za vse čase.

Nova bolnišnica na Rebru bo odprta, kakor smo že poročali, na obletnico ustanovitve NDH. Zazidana ploskev obsega 20 oralov. Glavna bolniška zgradba stoji na prostoru 39.000 m². Višina glavnega poslopja znaša 20 metrov.

Vsa zemlja naj bo obdelana. Veliki župan dr. Nikola Tusun je pozval predstavnike občin z vsega področja velike župe Lašva in Glaž, da prijavijo neobdelana zemljišča, da jih bo mogoče še letos obdelati. Mnogo zemljišč so že lani jeseni preorali, zaradi nagle in ostre zime pa je delo zastalo in se zdaj z veliko naglico nadaljuje. Na novo obdelanih zemljiščih bodo posadili največ krompirja.

Obvezna prijava zalog sena in slame. Trgovinski minister dr. Toth je podpisal naredbo o prepovedi vsakršne odsvojitve zalog sena in slame. V 14 dneh morajo proizvajalci, trgovci in drugi podjetniki prijaviti pismeno pristojnemu občinskemu ali mestnemu poglavarstvu zaloge. Od prijave so izvzete tiste količine, ki služijo za kritje lastnih gospodarskih potreb proizvajalca. V ta namen lahko zadrže do 30. junija naslednje količine: za vsakega konja dnevno 6 kg sena in 2 kg slame, za odraslo govedo dnevno 10 kg sena in 3 kg slame, za svinjo 1 kg slame dnevno, za ovco ali kozo 1 kg sena in pol kg slame. Za kršilce je določena kazen do 3 mesecev zapora ali denarna kazen do 100.000 kun.

Iz Srbije

Srbija ima lepo bodočnost. Beograjsko »Novo Vreme« objavlja uvodnik izpod peresa njegovega glavnega urednika, v katerem se poudarja, da ima Srbija kljub vojni izgledr za bodočnost. Min. predsednik Nedić je v svojem zadnjem govoru zadel v črno, ko je rekel, da Londonu in Moskvi ni nič mar, kaj se dogaja v Srbiji. Z državnim prevratom generala Simoviča so bili Srbi izločeni od neposrednega sodelovanja v evropskem osvobodilnem boju, bore pa se kljub temu lahko za osvoboditev, če zastavijo vse svoje sile za obnovo Srbije.

Lektorat nemške akademije v Beogradu sporoča, da se bodo spet začeli redni jezikovni tečaji za začetnike in napredujoče.

Na obletnico pristopa bivše Jugoslavije k trojnemu paktu je v radiu govoril srbski ministrski predsednik general Nedić. V svojem govoru na srbski narod je obravnaval politiko, ki je dovedla do razsula države in povzročila katastrofo, ki jo mora preživljati Srbija.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 2. aprila, ob 17.30 »Ifigenija«. Red Četrtek.
Petek, 3. aprila: Zaprto.
Sobota, 4. aprila: Zaprto.
Nedelja, 5. aprila: ob 14.: Jurček. Mladinska predstava. Izven. Cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: Človek, ki je videl smrt. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol
Ponedeljek, 6. aprila: ob 14.: Boter Andraž. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Zaljubljena žena. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol
Torek, 7. aprila: zaprto

OPERA

Četrtek, 2. aprila, ob 15: »Indija Koromandija«. Mladinska opereta. Izven, znižane cene od 15 lir navzdol.
Petek, 3. aprila: Zaprto.
Sobota, 4. aprila: Zaprto.
Nedelja, 5. aprila, ob 15: »Faust«. Izven.
Ponedeljek, 6. aprila: ob 14.30: Indija Koromandija. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.: Don Pasquale. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol
Torek, 7. aprila: zaprto

Abonenti reda četrtek bodo imeli v četrtek (danes) ob 17.30 uri: vprizoritev Goethejeve klasične igre: »Ifigenija«. V delu je zajel Goethe po vzoru antičnih dramatikov usodo na Tayrido pregnane Agememnonove hčere Ifigenije in njeno svidenje z bratom Orestom. Dramatik je razvil dejanje na osnovi psiholoških potez in značajev, v čemer se razlikuje od antičnih pisateljev. Vseodrešujoča človečnost, ki premaga najhujše zlo, je psihološko gibalo igre. Igrali bodo: Ifigenijo — Šaričeva, Toasa — M. Skrbinšek, Oresta — Jan, Pilada — Nakrst, Arkasa — Gregorin. Režiser: J. Kovič, inscenator: ing. E. Franz.

Starše in mladino opozarjamo, da se bo vršila na Veliki četrtek popoldne ob 15. uri predstava operete za veliko in malo, ki jo je komponiral Franz Lehar: »Indija Koromandija«, po znižanih cenah od 15 lir navzdol. Igrali bodo: Marljivko, vilo pridnosti in dela — Barbičeva, Lenigoja, duha lenobe — B. Sancin, čevljarja Kneftrača — Planecki, njegovo ženo Genovefo — B. Stritarjeva, čevljarska vajenca Jaka in Miha — M. Sancin in Lipušek, Koreto, kočijaža — Simončič, Vodopivca, krčmarja — Humar, Ometa, zidarja — Mencin, Žicarja, tata — M. Gregorin, Smrčimirja, kralja Indije Koromandije, dežele lenuhov in požeruhov — J. Rus, njegovo ženo Evlalijo — Skerletova, Pupislava in Papislava, ministra — Jelnikar in Arčon. Dirigent: R. Simoniti, režiserka: M. Slavčeva, koreograf: ing. P. Golovin in inscenator: V. Skrušny.

---

mostojne države postal največji hrvatski založnik. Sicer so prišle do veljave vse krasne možnosti bakrotiska in offseta Tipografije, ki bo sedaj delno prešla v roke Matice Hrvatske.

Tudi v drugi knjigi so lepo zastopana slovenica prav kakor so bila v prvi, in to bo veljalo za vse ostale knjige. Sploh nam je glavni urednik Hrvatske enciklopedije dr. Mate Ujević, ki je hkrati ravnatelj Hrvatskega bibliografskega zavoda, ljubeznivo izjavil, da bo Hrvatska enciklopedija tudi v bodoče vse objavila, kar ji bodo poslali njeni številni slovenski sodelavci. Zato tudi ni enciklopedije, v kateri bi bili slovenski ljudje in kraji bolj upoštevani, kakor v hrvatski. V seznamu sodelavcev druge knjige najdemo sledeča slovenska imena: Pirjevec, Slodnjak, Cvetko, Mesesnel, Slokar, Glonar, Polec, Rus, Turk, Kos, Horvatič, Gogala, Novak. Druga knjiga obsega gesla od autonomaši do imena italijanskega skladatelja Boita.

Najobširnejše slovensko geslo kar na petih kolonah z več ilustracijami je geslo o Beli Krajini. Prav obširno se obravnava njena pestra zgodovina. Že od poznega srednjega veka je izgubila zvezo s Hrvatsko ter je prišla pod vpliv gospodarjev slovenskih dežel. Poslovenčenje tega hrvatskega kraja je zelo počasi napredovalo. Tako je Metlika bila glavno središče hrvatskega protestantizma. Tudi Valvasor še v drugi polovici 17 stoletja govori o »Krabaten in Krain«. Komaj od 18 stoletja je dežela največ pod vplivom cerkve in šole postala popolnoma slovenska. Dosti podatkov je vzeto iz Grgčeve knjige »Izgubljeni hrvatski krajevi u Kranjskoj«. Tudi prof. Ramovš smatra belokranjsko narečje za mešanico med hrvatskim in slovenskim jezikom. Opisani so tudi nekateri drugi slovenski kraji, ki spadajo v obseg začetnice B.

Velika pozornost je izkazana slovenski umetnosti, književnosti, glasbi in likovni umetnosti. Ni ga bolj znanega slovenskega umetnika, ki ne bi bil omenjen. Že pri geslu o slovenskem prevodu Biblije se razpravlja o začetkih slovenske književnosti v 16. stoletju s Trubarjem in Dalmatinom, omenjajoč najvažnejše protestantske in katoliške avtorje. Med protestantskimi pisatelji je še posebej omenjen Bezjak (to ime pomeni v tedanji hrvaščini kajkavec). Pregledno se razpravlja tudi o slovenski bibliografiji od najstarejših časov. Seveda je tudi omenjen prvi slovenski gramatik Bohorič, laični zastopnik humanistično-protestantske kulture pri Slovencih, ter njegova bohoričica, najstarejše slovensko književno pismo. Z njegovimi reformami so Slovenci prehiteli vsa druga narodna pisma latinskega porekla, ki so sprejela razliko med u in v ter med i in j komaj pozneje, ali je sploh niso sprejele. — Nadalje je označen Vladimir Bartol, ki je začel novo stran v slovenski književnosti. V »Al Araf« je zbral svoje psihoanalitične razprave dočim v orientalnem romanu »Alamutu« rešuje problem brezpogojne pokornosti, na kateri je nekoč temeljila ureditev sveta. Omenjena je tudi njegova mati Marica Bartol, feministična publicistka in mladinska književnica. Od pisateljev so še omenjeni Bilc in Bohinjec.

Precej kritično se H. E. izraža o Bleiweisovem delu: »Bleiweisova nekritičnost v literarnih in znanstvenih vprašanjih, njegovo podcenjevanje prave umetnosti, poveličanje psevdoumetniškega rodoljubnega pesnikovanja, njegova oportunistična politika in njegovo avtokratstvo v vseh kulturnih in političnih vprašanjih ga je spravilo v spopad z mlajšo generacijo Bleiweis ni bil ideološki borec, videl je samo vsakdanje in najbližje gospodarske, politične in kulturne potrebe naroda, zagovarjal jih je in se za nje boril. Bil je zastopnik konservativne skupine slovenskega ljudstva, malomeščanstva in cerkvenih krogov. Pravilno je ocenjeno pomembno kulturno delo, ki ga je opravil ljubljanski tiskarnar in založnik Blaznik s svojimi nevenljivimi zaslugami za napredek slovenske knjige. Kot posredovalec med slovenskim in hrvatskim svetom se je posebno odlikoval zagrebški kanonik Janko Barle, ki se je pri svojem očetu, učitelju v Beli Krajini, naučil hrvaščine. Lansko leto je umrl kot ravnatelj nadškofijske pisarne v Zagrebu. Uveljavil se je kot slovenski etnograf, v hrvatski književnosti pa kot cerkveni in splošni zgodovinar ter še posebej kot zgodovinar zdravstva in glasbe. Kot nadaljnji slov. kulturni delavec med Hrvati je omenjen Anton Bezenšek, stenograf Sabora in Sobranja, ki je izdal stenografske sisteme skoraj za vse slovanske narode. Končno so omenjeni še starosta slovenskih novinarjev Ante Beg, turistični in sportni pisatelj Badjura, gospodarstvenik Avsenek, nacionalni ekonom prof. Bilimović, geograf docent dr. Bohinec, pravni organizator in pisatelj dr. Babnik, seizmolog Albin Belar, sociolog Belec, pedagoga Bezjak in Bežek.

Med likovnimi umetniki zavzema najbolj ugledno mesto Ažbe s svojo monakovsko slikarsko šolo, ki je privabila mednarodno družbo slikarskih učencev. Njegova šola je osvobodila učence akademskih pravil in je bila koristna za njih samostojni razvoj. Ažbe je bil najznatnejši slikar na prehodu slovenskega klasicizma v moderni realizem. Od starejših je omenjen Bergant, slikar ljubljanskega baročnega kroga. Med likovnimi umetniki je treba še omeniti slikarja in grafika Birollo ter kiparja slovenskega impresionizma Bernekerja. Med glasbeniki sta omenjena Leopold Belar in Bajuk, kakor tudi operni pevec ravnatelj Betetto.

Med cerkvenimi osebnostmi je posebno poudarjeno delo škofa Barage, apostola severnoameriških Indijancev. Posebno je omenjeno tudi delo benediktinskega reda med Slovenci. Tako so zastopniki tega reda krstili slovenska kneza Gorazda in Hotimira. Njihov samostan v Gornjem gradu je služil za ustanovitev ljubljanske škofije (leta 1461).

Tako je torej tudi v drugi knjigi Hrvatsko enciklopedije zabeleženo prav vse, kar je važnejšega iz slovenskega življenja. V tem smislu se bo delo nadaljevalo.

Obnovite naročnino!

SPORT

Vsi za Romo in tudi za Genovo

(Nekaj pripomb po XXII. kolu nogometnega prvenstva v Italiji)

K zadnjemu kolu nogometnega prvenstvenega tekmovanja v Italiji bodo našim čitateljem prišle prav še naslednje pripombe:

Čeprav sta se dobro branili in lepo zaigrali enajstorici Torina in Venezie, sta vendar obe zadnjo nedeljo izgubili ves izkupiček, in sicer prva v borbi z bivšim prvakom Bologno, druga pa v tekmi z Genovo, ki stalno napreduje. Tako je to nedeljo največ pridobila Roma, ki je z lahkoto obračunala z nepopolno Atalanto ter znova prehitela društvo iz Venezie in se prilepila z eno samo točko razlike na vodilni klub Torino. V ostalem pa Genova, ki je precej daleč zadaj, te velike igre ni odigrala toliko v svojo korist kolikor v korist vseh ostalih, ki so bliže končnemu cilju. V splošnem pa je bil ta kolnoma negativen za moštva, ki niso igrala doma. Če so poznavalci računali na zmago Milana in Juventusa, ki nista izostali, je bilo prav malo takih, ki bi stavili na izida, kakršna sta slavila Modena nad Laziom in Livorno v igri z Ambrosiano.

Prvenstvena tabela, ki bo zdaj ostala nespremenjena do 26 t. m. v zvezi z daljšim odmorom, v katerem čakata Italijo dva velika mednarodna nastopa, je v diviziji A takole:

Torino	22	12	6	4	35	24	30
Roma	22	11	7	4	34	18	29
Venezia	22	11	6	5	29	17	28
Genova	22	8	10	4	33	21	26
Juventus	22	9	6	7	33	30	24
Bologna	22	10	3	9	35	25	23
Lazio	22	8	7	7	38	29	23
Milano	22	9	4	9	42	35	22
Triestina	22	6	9	7	20	23	21
Liguria	22	7	6	9	31	38	20
Livorno	22	7	6	9	28	38	20
Atalanta	22	7	5	10	27	29	19
Ambrosiana	22	5	9	8	25	32	19
Fiorentina	22	7	5	10	34	40	19
Napoli	22	4	7	11	23	41	15
Modena	22	4	6	12	15	42	14

Glede razvoja dogodkov **v diviziji B** je treba ugotoviti, da so izidi zadnje nedelje precej prevrgli račune napovedovalcev. Za največje presenečenje je brez dvoma poskrbela Novara, ki se je dala na lastnih tleh ugnati od Pise, one enajstorice, ki je kratko pred tem z veliko muko in še na domačem igrišču povrhu izpulila obe točki najslabšemu kandidatu izmed vseh 18, ki se v tej družbi trudijo za boljši obstoj v nogometu. Tudi Padova — to je druga nič manjša senzacija — si je dala od Fiumane prekiniti serijo uspehov in je pustila tamkaj obe točki. Slednjič sta tudi zmagi Pescare in Brescie prišli bolj ali manj kakor iz neba za vse, ki dobro poznajo te ekipe.

Najboljši pregled o trenutnem stanju, ki bo prav tako ostalo nespremenjeno za več kakor tri tedne, nudi prvenstvena tabela, ki je v tej diviziji naslednja:

Bari	22	14	5	3	31	17	33
Vicenza	22	10	10	2	34	10	30
Padova	22	12	6	4	33	14	30
Novara	22	12	5	5	33	16	29
Brescia	22	11	6	5	39	21	28
Pescara	22	11	6	5	31	18	28
Spezia	22	10	4	8	28	22	24
Alessandria	22	10	3	9	27	31	23
Fanfulla	22	9	4	9	31	27	22
Pisa	22	10	2	10	29	38	22
Udinese	22	8	4	10	21	30	20
Savona	22	7	4	11	28	30	18
Siena	22	8	2	12	28	30	18
Pro Patria	22	6	6	10	25	28	18
Fiumana	22	6	5	11	35	37	17
Prato	22	5	6	11	19	36	16
Reggiana	22	3	7	12	14	32	13
Lucchese	22	2	3	17	14	63	7

Beseda je o Davisovem pokalu

Madžarski teniški kapetan dr. Vladislav Toth je nedavno objavil članek, ki vsebuje glede bodočega razvoja v mednarodnem tenisu — to se pravi, potem ko bo vojne konec — predlog za ustanovitev posebnega svetovnega tekmovanja v tenisu za vse svetovne dele, v katerem naj bi se za najvažnejšo odločitev sestali najboljše evropsko in najboljše ameriško moštvo. Vplivni nemški strokovnjak za ta vprašanja major v. Schönborn zavzema glede predlogov tega madžarskega sportnega funkcionarja, ki je v Nemčiji v ostalem zelo v čislih, svoje stališče in ugotavlja med drugim:

»Dr. Tothova pobuda za organiziranje teniškega tekmovanja med svetovnimi deli v praksi bržkone ne bo izvedljiva. Ko že razpravljamo o mednarodni teniški prireditvi velikega obsega, ne bi bilo pravično, če bi ne spregovoril nekaj besed tudi v prilog turnirja za Davisov pokal. Kljub marsikaterim nedostatkom, ki so izvirali v glavnem iz zastarelega načina tekmovanja, je bilo to tekmovanje vendarle tako razširjeno po svetu, da ga podobnega ni mogla organizirati še nobena druga sportna panoga. Ali bodo take pokalne konkurence po končani vojni spet oživela ali ne, tega danes ni mogoče reči. Ne glede na narodnostna nasprotstva, ki so trenutno povzročila globok prepad med teniškimi narodi na svetu, bo verjetno po sklenjenem miru glavna pozornost veljala drugim terenom in šele potem sportnim. Ali bo takrat razen ogromnega dela na vseh področjih tudi še prostora in časa za tako obsežno mednarodno sportno tekmovanje, je treba prav tako počakati. Če bo nazadnje le prišlo do tega, bi bilo treba taki tradicionalni konkurenci, kakor je bila že ustvarjena v Davisovem pokalu, spet pomagati na noge, pri tem pa bi bilo treba način tekmovanja za vsako ceno prilagoditi novim izkušnjam.

Te izjave obeležujejo nemško stališče glede bodočega razvoja v mednarodnem sportnem življenju sploh, po katerem bo treba sport v Evropi na novo urediti po novem redu, ki bo zavladal. Zato nikakor ni izključeno, da bo v evropskem tenisu takrat uvedena neka vrsta teniških tekem za Davisov pokal, ki se bo imenoval »evropski pokal« in pri katerem se bodo dale uresničiti reforme, ki so postale potrebne v prejšnjem sistemu tekmovanja za Davisov pokal. Ko bodo po končani vojni spet ustvarjeni pogoji za mednarodno sodelovanje na tem polju, bo nemško sportno vodstvo — tako je poudaril major v. Schönborn — tudi v tem pogledu storilo prve korake.

Kaj je še novega?

Samo še tri dni je do prve letošnje mednarodne tekme, ki jo bo italijanska nogometna reprezentanca odigrala po več kakor enoletnem odmoru na velikonočno nedeljo z izbranim moštvom Hrvatske v Genovi. Zvezni kapetan Pozzo je sklical svoje zbrance v Chiavari, nedaleč od prizorišča tekme, kjer bodo te zadnje dni pred nastopom preživeli sami med seboj. Sestava moštva še ni bila oficielno objavljena, vendar je razen branilskega para računati z vsemi onimi, ki so bili pozvani na izbirne tekme v Firenzo in Bologno. Danes so imeli »azzurri« še eno generalno vajo v prijateljski tekmi s kombiniranim moštvom Genove in Rapalla, potem pa bo g. Pozzo rekel zadnjo besedo, kako se bodo v nedeljo postavili proti Hrvatom.

Zadnja hokejska zmaga italijanske reprezentance nad nemško (z izidom 2:1) je dala tudi v nemškem strokovnem tisku povod za mnoge komentarje. Vsi ocenjevalci so edini v tem, da je italijansko moštvo zaigralo odlično in je prav za prav s tem svojim zadnjim nastopom v sezoni precej presenetilo vse poznavalce te sportne panoge. Listi naglašajo, da je bila igra do skrajnosti napeta in se nemško moštvo ves čas ni znalo prilagoditi na nasprotnika. Domačini so se zdeli izborno pripravljeni in so pokazali predvsem lepo skupno igro v napadu in odlične poteze v obrambi. Najboljšega moža so imeli Italijani v vratarju Zopegniu, ki je sam rešil marsikatero kočljivo situacijo pred lastnimi vrati in razen tega držal serijo dobro plasiranih strelov najbolj nevarnega nemškega strelca Jännekeja. Poročila poudarjajo, da je bil led premehak in tudi obisk tekme (1500 ljudi) ni zadovoljil prirediteljev.

V nogometnem prvenstvu Donau-Alpenlanda (prej Ostmarke) sta bili v nedeljo odigrani samo dve tekmi, ki sta se po čudnem naključju končali obe remis z enakim izidom. Wiener Sportklub in Austria sta se razšla 1:1 in prav tako z 1:1: se je končala tudi partija med prvakom Rapidom in Admiro.

Mariborski nogometaši so imeli zadnjo nedeljo kar dva nastopa pred svojim občinstvom in so oba precej izdatno odločili zase. Mladinsko moštvo je imelo goste iz Lipnice in je zmagalo s 6:1, prva garnitura Rapida pa je v prijateljski tekmi igrala z nogometno enajstorico graških poštarjev in tudi krepko zmagala s 4:1. V domači enajstorici se je med napadalci posebno uveljavil Dunajčan Konečny, ki so ga dobili Mariborčani kot ojačenje iz Austrie. Obe tekmi je sodil mariborski sodnik Nemetz.

Odkod spanje

Eno izmed najzanimivejših poglavij biologije je nedvomno tisto, ki se bavi s spanjem, vsakdanjim pojavom, ki ga še nismo do konca razčistili, kar se tiče njegovih vzrokov in mehanizma. Fiziologi in kemiki so se sporazumeli, da je iskati izvor tega pojava v tako zvanem procesu transmineralizacije, to je prehoda nekih kovinskih snovi iz utrujenih mišic in organov v kri. V tem procesu prehajanja ima posebno veliko vlogo kalij, ki zapusti mišice v trenutku, ko se pojavi utrujenost, njegovo mesto pa zavzame natrij. Popuščanje napetosti, ki spremlja spanje, je bioelektrično pojav. Potreba po spanju je podrejena rednemu nihanju in dosega svoj višek v pomladnem času. Marsikdo čuti v tem času neko posebno utrujenost. Vzrok zanjo je v spremembi ravnovesja v organizmu, kar se tiče hormonalnih in vitaminskih snovi. Te spremembe se pojavljajo najbolj baš v pomladni dobi.

Glede reakcije poedinih ljudi na utrujenost in zaspanost, pa bi človeštvo lahko razdelili v dve kategoriji: so ljudje, ki čutijo potrebo po spanju in spijo ponoči, drugi pa so podnevi bolj zaspani nego ponoči. Ljudje te vrste so si dnevno spanje pridobili in privzgojili seveda s tem, ker jih poklic sili delati v nočnih urah. Prvotno in naravno pa je nočno spanje.

Služba dobi
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Pošteno dekle
vajeno vseh gospodinjskih del, sprejmem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tri osebe«. 3861-1

Otroško negovalko
dobrosrčno, izvežbano, takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 4092-1

Kamnoseki!
Delo dobi 10 kamnosekov pri zatvornici na Ljubljanici. Zglasiti se pri delovodji. 4073-1

Zaslužek
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—

Vsako prepisovanje
na stroj prevzamem na dom. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 4093-3

Pouk
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Instruktorja (-ico)
italijanščine in nemščine za četrtošolca iščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4082-4

Prodam
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Naprodaj
Jugo - perzijske preproge 3.60×2.40 in garnitura za spalnico. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4028-6

Zaboji
močni, s pokrovom na vijake, naprodaj. Vprašati telefon 30-15. 4098-6

Perzijske preproge
ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4076-6

Konjski gnoj
prodam. Krakovski nasip 24, Ljubljana, Simončič. 4074-6

Otroško posteljico
dobro ohranjeno, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4063-6

Prodam
siv damski sportni plašč in svileno postelino otroško odejo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4075-6

Kupim
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Športni voziček
ali globok, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 4048-7

Buteljke
in razne druge steklenice, očiščene, kupuje Medarna, Židovska ul. 6. 3795-7

Otroški voziček
za dvojčke, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Navedba cene«. 4068-7

Oblačila
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Perzijaner plašč
v brezhibnem stanju, prodam. Dolenc Josip, krznar, Sv. Petra c. 19. 4104-13

Damski kostum
drap, za suho osebo, prodam. Krojačnica Faganel, Rožna dolina, C. X., št. 10. 4101-13

Sobo odda
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Lepo sobo
opremljeno, v mirni hiši, oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4095-23

Sobo
s souporabo klavirja, oddam gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4106-23

Opremljeno sobo
oddam v centru mesta takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4103-23

Lepo sobo
opremljeno, s souporabo kopalnice, odda takoj Mubar, Javornikova 3-III., nasproti pivovarne Union. 4096-23

Opremljeno sobo
lepo, oddam s 15. aprilom bolišemu gospodu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljši gospod«. 4077-23

Prazno sobo
lepo, oddam solidnemu gospodu takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4096-23

Sobo
z dvema posteljama, čisto in zračno, pri Taboru, oddam. Škofja ul. 13-II. (Fügnerjeva), vrata 16. 4066-23

Opremljeno sobo
lepo, sončno, s posebnim vhodom in souporabo kopalnice, oddam boliši solidni osebi v centru mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa soba«. 4064-23

Sobe išče
Beseda 1 —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Prazno sobo
s posebnim vhodom event. dvosobno stanovanje iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V bližini glavnega kolodvora«. 4094-23a

Sobo
s posebnim vhodom, po možnosti s kopalnico iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center«. 4065-23a

Stanovanja išče
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

300 lir nagrade
dam osebi, ki mi preskrbi dvo- ali trisobno stanovanje po možnosti z nekaj vrta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inženjer«. 4078-21a

Izgubljeno
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Izgubil sem
v ponedeljek osebno izkaznico in vojaško legitimacijo. Pošten najditelj se naproša, da jo odda proti nagradi na naslov. 4079-28

Stroji
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Šivalni stroj
proda Roškar, Mestni trg 17-I. 4100-29

Dva pletilna stroja
širine 80 cm, št. 8 in 10, proda Roškar, Mestni trg 17-I. 4099-29

Pisalni stroj
prvovrstne znamke, nov, ugodno naprodaj. MERCEDES, Frančiškanska 10. 4102-29

Pridelki
Beseda 1 —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Seno!
Imam naprodaj nekaj vagonov zdravega sena v balah. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Seno«. 4033-33

Razno
za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Vljudno obveščamo cenjene obiskovalce, da se je tvrdka
PAVEL ŠIMENC
FIORAIO — CVETLIČARNA
telefon št. 26-54 **preselila** Telefon št. 26-54
NA SV. PETRA CESTO ŠTEV. 29
poleg trgovine TIČAR — ter se še nadalje priporočamo svojim cenjenim odjemalcem

L' Amministrazione del Fondo Ammalati presso la Direzione delle ferrovie a Lubiana

bandisce il concorso ad un posto di medico

di reparto per la circoscrizione ZELENA JAMA, TOMAČEVO, NOVE JARŠE, HRASTJE, OBRJE, ŠMARTNO e SNEBERJE.

Le domande corredate dei documenti ai sensi dell' art. 3. del Regolamento per il servizio sanitario del Fondo Ammalati si devono presentare all'Amministrazione sunnominata al più tardi il **24. aprile 1942-XX.**

Per ulteriori informazioni rivolgersi alla suddetta Amministrazione.

Uprava bolniškega fonda pri direkciji železnic v Ljubljani

razpisuje mesto rajonskega zdravnika

za rajon ZELENA JAMA, TOMAČEVO, NOVE JARŠE, HRASTJE, OBRJE, ŠMARTNO in SNEBERJE.

Prošnje, opremljene z dokumenti v smislu čl. 3. Pravilnika za zdravniško službo bolniškega fonda je predložiti navedeni upravi do **dne 24. aprila 1942-XX.**

Za potrebne informacije se je obrniti na navedeno upravo.

✝

Dotrpel je naš nadvse ljubljeni soprog, oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

RUDOLF SCHOSS

železniški uradnik v pokoju

Pogreb bo v četrtek, dne 2. aprila t. l. ob 16. uri z žal, kapele sv. Frančiška, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Vrhnika, Trieste, dne 1. aprila 1942.

Globoko žalujoči: FANI, žena — FRANC, RUDI, KARLO, sinovi — MALČI, poroč. ČEKAL, ANA, poroč. TAVSES — hčeri MICI, FANČI, ALBINA, sinahe in ostalo sorodstvo

Paura degli Stati Uniti?

125.000 aeroplani, 75.000 carriarmati e, in cifra tonda, 10 milioni di tonnellate di naviglio, fornirà »L'Arsenale della Democrazia« nel 1943 — ecco quanto annunciava Franklin D. Roosevelt. Un programma di armamenti di proporzioni fantastiche, un grave pericolo per i Paesi dell'Asse e per la nuova Europa, se . . ., se non fosse rimasto un programma **sulta carta.** Senza considerare che per 125.000 aeroplani occorrono 500.000 aviatori già addestrati e da quattro a cinque volte altrettanti soldati avieri e molti altri milioni di soldati e marinai per i nuovi carri armati, gli aeroplani e le navi mercantili e da guerra. Un calcolo anche soltanto approssimativo, ma spassionato, dimostra a che cosa di riduce questo »Pericolo«. »SIGNAL«, la moderna e bene informata rivista illustrata, risolve questo problema per bocca di tre operai americani, l'uno appartenente all'Industria dell'Alluminio, l'altro addetto alle celebri Officine FORD che devono costruire i carri armati, ed il terzo occupato in un Cantiere Navale. Quali sorprendenti conclusioni ciascun d'essi raggiunga, quali ostacoli, deficienze di mano d'opera, di macchinario e di arte organizzativa si frappongano alla realizzazione del piano di Roosevelt — di tutto questo dovreste rendervi conto leggendo »SIGNAL«.

L'ultima edizione di »SIGNAL« N. 7 è ora in vendita ovunque. Essa contiene inoltre un'interessante documentazione fotografica. Presso i Cacciatori notturni italiani — Fuoco tambureggiante su Malta — Così sarà alloggiato il Lavoratore Tedesco — Nell'U-Boot allorchè esplodono intorno le bombe di profondità — Ciò che diverte tutte le donne — Barzellette parigine, ecc. — In tutto 75 fotografie, più 10 riproduzioni a colori. — Prezzo L. 3.—.

Strah Zedinjenih držav?

125 000 aeroplanov, 75.000 oklopnih vozil in približno 10 milijonov registrskih ton ladjevja bo dobavil »Arzenal demokracije« v letu 1943, kakor to napoveduje Franklin D. Roosevelt. Oboroževalni načrt fantastičnih dimenzij, velika nevarnost za države Osi in za novo Evropo, če . . ., če ne bi ostal načrt **samo na papirju.** Brez ozira na to, da je za 125.000 aeroplanov potrebno 500.000 že izvežbanih pilotov in štiri ali pet krat toliko letalskih vojakov ter mnogo milijonov vojakov in mornarjev za nova oklopna vozila, aeroplane in vojne in trgovske ladje. Že samo približen, a nepristranski račun pokaže na kaj se zmanjša ta »nevarnost«. Moderna in dobro informirana ilustrirana revija »SIGNAL« rešuje ta problem skozi usta treh ameriških delavcev, enega zaposlenega v industriji aluminija, drugega od znane tovarne Ford, ki mora izdelovati oklopna vozila, in tretjega zaposlenega v neki ladjedelnici. Do kakšnih presenetljivih zaključkov je prišel vsak od njih, kakšne zapreke, pomanjkanje delavnih rok, orodja in organizacijske sposobnosti, se zoperstavljajo realizaciji Rooseveltovega načrta — o vsem tem se morete poučiti, ako čitate »SIGNAL«.

Zadnja izdaja »SIGNAL« št. 7 je že povsod naprodaj. Vsebuje poleg drugega zanimive fotografske dokumente: Nočni podvigi italijanskih lovcev — Rušilni ogenj na Malto — Tako bo stanoval nemški delavec — V podmornici, kadar eksplodirajo okoli globinske bombe — Nekaj, kar zabava vse žene — Pariške šale i. t. d. V vsem 75 fotografij in 10 barvanih reprodukcij. — Cena Lir 3.—.

E. Salgari: 21

Črni gusar

Roman

»Gromska strela!« je vzkliknil Carmaux. »To je naš ujetnik, ki sem ga privezal. Čisto sem bil pozabil nanj!«

»Kaj me mislite pustiti, da umrem od gladu?« je zaklical vojak. »Mar me obesite!«

»Je bil kdo tu?« ga je vprašal gusar.

»Ne, samo vampirji!«

Ko je ukazal črncu, naj izkoplje bratovo truplo izpod listja, je kapitan odvezal vojaka, ki se je že bal, da mu bije zadnja ura, in rekel:

»Lahko bi se ti maščeval za smrt svojega brata in njegovih nesrečnih tovarišev, ki še vise na trgu tega prekletega mesta, toda obljubil sem, da te pomilostim, in Črni gusar je mož beseda. Prost si, toda priseči mi moraš, da pojdeš h guvernerju in mu poveš, da bom drevi, vpričo gusarjev, ki jih zberem na palubi svoje ladje, in vpričo trupla Rdečega gusarja, storil prisego, ki naj trepeče pred njo! Za to, da mi je umoril oba brata, bom uničil vse, kar nosi ime Van Gould! Povej mu, da sem se zaklel na Boga, na morje in na peklensko brezdno in da se kmalu vidiva.«

To rekši je razvezal osuplega ujetnika, ga obrnil za ramena in nadaljeval:

»Ne oziraj se, da mi ne bo žal, ker sem ti podaril življenje!«

»Hvala vam,« je rekel Španec. »Zanesite se name, da opravim naročilo!«

Gusar je gledal za njim, dokler ni izginil v hosti. »Pojdimo zdaj, čas hiti!«

9. poglavje
USODNA PRISEGA

Pod vodstvom črnca, ki je poznal vsako stezico v gozdu, je krdelce hitro korakalo naprej, da bi še pred razsvitom doseglo breg zaliva. Vsi so bili v skrbeh, da ne bi bila ladja, ki so mislili, da bo križarila ob ustju jezera, prišla sovražniku v roke, zakaj vedeli so, da je bil maracaibski guverner poslal sle v Gibraltar ter poklical admirala Toleda na pomoč.

Bati se je bilo torej, da ne bi bilo močno oboroženo brodovje, ki je imelo za posadke na stotine hrabrih mornarjev, po večini Biskajcev, že preplulo jezera in razdejalo gusarjeve ladje.

Kapitan se je zavijal v molk, a vsi so videli, da je nemiren. Časih je obstal, kakor da bi skušal vleči na uho.

Pogosto so morali begunci napraviti ovinek okrog velikanskega drevesa, ki ga je bil blisk podrl, ali okrog močvare; vse to je pomenilo zamudo.

Ob dveh po polnoči je začul Carmaux oddaljeno bučanje, ki je naznanjalo, da je morje blizu.

»Če pojde vse po sreči, bomo v eni uri na ‚Felgoru'!« je rekel kapitanu.

Ta je samo pokimal z glavo.

Mornar se ni motil. Bučanje valov je postajalo čedalje razločnejše. V presledkih si slišal tudi krik divjih gosi, ki se zgodaj dramijo, živali s črnim perjem in belo glavo. Plavale so ob bregu zaliva.

Pokazala se je nizka, z močvirnim rastlinjem pokrita obala, ki se je v čudnih vijugah, kakor daleč je segalo oko, raztezala na sever in jug. Od izparin velikanskih močvirij je bilo nebo zavito v meglo. Tema je bila še gosta, a ponekod je švigalo čez morje kakor ognjene črte.

Bilo je, kot bi grebeni valov sršali iskre, in pena, ki je obrobljala breg, se je prekrasno svetlikala in lesketala. Časih so se širne površine na morju, ki so bile prej temne kakor črnilo, mahoma svetlo zabliskale, kakor bi jih od spodaj predirala električna svetloba.

»Morje se sveti!« je zaklical Stiller.

»Vrag naj ga vzame!« je Carmaux zagodrnjal. »Mar so se tudi ribe zvezale s Španci, da nam otežijo beg?«

»Ne,« je odvrnil Stiller in skrivnostno pokazal na truplo, ki ga je nosil črnec. »Valovi se bliskajo, ker hočejo povedati, da bodo sprejeli Rdečega gusarja!«

»Menda mora biti tako!« je Carmaux zamrmral.

Črni gusar se je ta čas oziral po morju. Opazil je veliko senco, ki se je razločno risala na leskečoči se površini.

»To je ‚Felgore'!« je veselo vzkliknil. »Poiščite čoln!«

Carmaux in Stiller sta se najprej razgledala, kje so dosegli obalo.

Nato sta odhitela ob bregu proti severu ter povsod med močvirnim rastlinjem, ki so mu svetlikajoči se valovi namakali korenine in orumenele liste, iskala čolna. Ko sta prehodila malone kilometer poti, sta ga našla.

Hitro sta se vrnila z njim na kraj, kjer sta ju čakala kapitan in zamorec. Tam sta položila truplo, ki so ga bili zavili v črn plašč, med dve klopi, mu skrbno pokrila obraz in odveslala, kar so jima dale moči.

Črnec, ki je držal med koleni puško ujetega Španca, je bil sedel na prednji konec, medtem ko je sedel gusar zadaj, mrtvemu bratu nasproti. Spet se je predajal svojim otožnim mislim. Negibno je ždel, si podpiral glavo z dlanmi in strmel v truplo, čigar oblike so se risale pod črnim suknom. Bilo je, kakor da je pozabil vse okrog sebe. Niti ladje mu ni bilo mar, ki se je vse boli in boli odražala od svetlikajočega se morja in nalikovala velikemu, plavajočemu kitu. Površina, po kateri je drčala, je bila kakor zlato tkanje.

Med tem je tudi čoln naglo prečkal valove. Voda je plamenela okrog čolna, in pena, ki je brizgala izpod vesel, je žarela kakor od skrivnostnega ognja.

Pod valovi je v tej orgiji svetlobe mrgolelo nešteto čudnih mehkužcev. Nekateri so se iskrili, kakor bi bili posejani z demanti. Drugi so se svetili kakor razbeljena lava. S svojimi čudnimi repovi so nalikovali osmerokrakim malteškim križem. Roji drugih morskih živali z okroglimi bodikastimi telesi so se zavijali v bledozelene odseve.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.